

SLOVENSKI JADRAN

LETO II., ŠTEV. 12

Koper, petek 20. marca 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

MARŠAL TITO
V LONDONU

To je prvič, da gre maršal Tito po koncu druge svetovne vojne na Zahod, in sicer v Anglijo. Ta potovanje je treba vključiti v sklop nove živahne diplomatske dejavnosti, ki je že pokazala svoje konkretno zadove s sporazumom med Jugoslovijo. Grčija in Turčijo in katere cilj je, da se uvrste v svetu pogoji za mir, v okviru teh pa povezava Jugoslavije z vsemi tistimi deželami, ki žele z njo navezati iskrene, prijateljske politične in gospodarske zveze.

Na vsak način je značilno, da je žel obiskat maršal Tito najprej Anglijo. Ta značilnost ima svojo osnovo v tem, da spadajo narodi Jugoslavije in Velike Britanije v vrsto juninskih narodov, ki so med drugo svetovno vojno najodločneje in od samega začetka branili svojo neodvisnost in dali s tem vseled vsem ostalim narodom ter se najuspešnejše zoperstavili in pobili fašistične težnje za vzpostavitev novega tipa političnega, rasnega, narodnostnega, gospodarskega in kulturnega suženjstva.

Kakor je Jugoslavija izgubila med drugo svetovno vojno milijon in sedem sto tisoč ljudi ter doživelu ogromno gospodarsko uničenje, ki ga je mogoč obnoviti le poleg mnoge, ki jih goni socialistična misel, tako je tudi Velika Britanija žrtvovala za svojo neodvisnost in v borbi za dokončno odpravo fašizma nad dva milijona svojih sinov. To je nit, ki veže danes obe državi v naporih za ohranitev neodvisnosti in jima uresničuje pogoje za čim tesnejše in vsestransko sodelovanje.

Vse to je maršal Tito povedal, ko je dal pred tremi dnevi intervju Tanjugu. Na vprašanje, kakšne misli ga navdajajo pred prihodom v prijateljsko in zavežniško državo Veliko Britanijo, je odgovoril: »Z zanimanjem pričakujem, da dospremo v Veliko Britanijo, in sicer iz čeč razlogov: prvič zato, da bom osebno viden hrabi narod Velike Britanije, s katerim nas iz dveh svetovnih vojn vežejo skupna trpljenja in naporji; drugič zato, ker upam, da se bom mogoč pogovoriti z odgovornimi ljudmi Velike Britanije o mnogih vprašanjih, ki zadevajo obe države.«

Ni dvoma, da je svetovna vloga današnje Jugoslavije v mislu vztrajnih naporov za ohranitev neodvisnosti in za mir, naletela na simpatije v Veliki Britaniji in da pomeni vabilo, naj pride maršal Tito obiskat Veliko Britanijo, spoštovanje te pomembne vloge. Velika Britanija je z zadovoljstvom spremljala postopno zbljanje med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, ki je privelo do sporazuma med temi tremi državami. Njeni listi te dni živahno posudajojo zdrave uspehe jugoslovenske politike. Daily Mail pravi: »da ima Zahod mnogo vzrokov biti Titi hvaljen. Med vojno je vezal v Jugoslaviji 33 sovražnikovih divizij. Sedaj je bila s paktom, ki ga je sklenila Jugoslavija s Turčijo in Grčijo, sezidana trdnjava miru v jugozahodni Evropi in Mali Aziji. List Times postavlja celo neke perspektive v zvezi temi vsestranskih težnjami Jugoslavije za mirom in pravi: »Sodimo, da bi utegnila bilo formalna zveza med Jugoslavijo in Veliko Britanijo nor člen v verigi samoobrambe.«

Pozdravi ljudstva Velike Britanije, ko se je maršal Tito izkrcal v London, so znova potrdili občudovanje, ki ga goji angleški narod do jugoslovenskega naroda in njegovih voditeljev. Potovanje maršala Tita v London je nov, pomemben korak na poti krepitev miru in iskrenega mednarodnega sodelovanja.

PO STARI POTI

Italija grozi s fašizmom

Vodilni ljudje današnje Italije se ne morejo znebiti privzgojene prakse v svoji diplomaciji, zlasti kar se tiče odnosov do sosedne na njihovo žalost visoko ugledne čvrste in delovne socialistične Jugoslavije. Vzgojeni v duhu »vodilne« nacije z dvatisočletno kulturo, poklicane da vodi, ukazuje in ne da razpravlja na enakopravni osnovi, se ne morejo sprizgniti z mislio, da so se te stvari v Jugoslaviji in na Balkanu spremene in da so spremembe nastale v borbi za svobodo in neodvisnost in zaradi izkušenj iz bližnje preteklosti, ko je bil Balkan predmet napadov ne iz Vzhoda, ampak iz Zahoda, konkretno s strani Italije. Kljub podtikanjem in napsotovanju Italije so balkanski narodi našli pot medsebojnega sporazuma in prijateljskega sodelovanja v interesu miru in obrambe pred napadom. Vsi miroljubni narodi so iniciativi Jugoslavije, Grčije in Turčije pozdravili in dosežen sporazum smatrati kot velik uspeh in primer za druge narode, razen Italije. Naš sosed je balkanska stvar hudo prizadela, ker si utvarja, da s tem izgublja »svoja« vplivna področja. To so ostanki privzgojene prakse in nesodobnega gledanja.

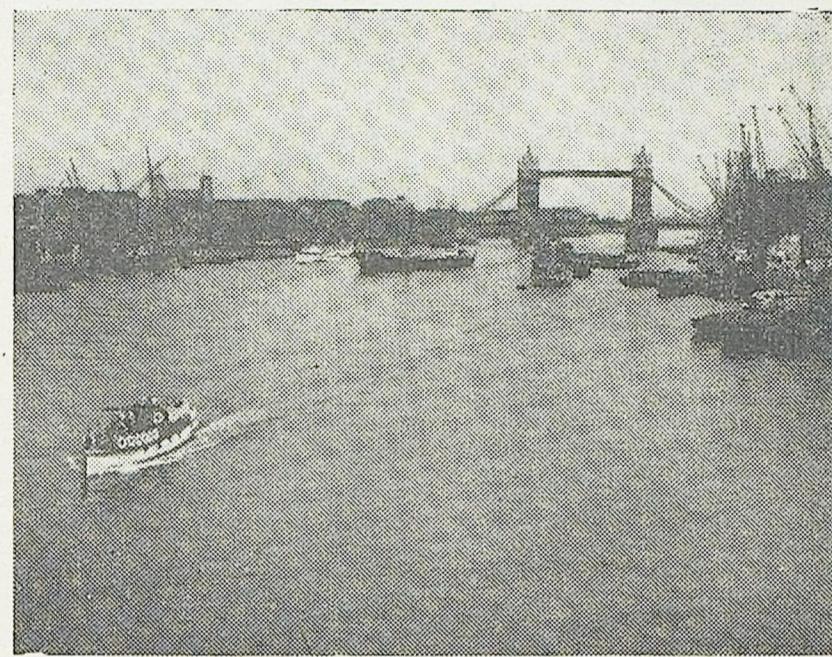
V znaku mednarodnega sodelovanja je tov. Tito sprejel povabilo predsednika vlade Anglije in odšel na prijateljski obisk v deželo, s katero so se jugoslovenski narodi že v dveh vojnah borili proti istim sovražnikom. To je vsekakor dogodek, ki mu nihče ne more očitati slabih namenov. Zbljževanje med narodi, gospodarsko sodelovanje, medsebojno spoznavanje in prijateljstvo so vendar pogoji za mir in mirno sožitje med narodi, po čemer hremenijo vse pošteni delovni ljudje.

Vendar italijanski tisk, inspiriran in podprt s strani vodilnih predstavnikov Italije, napada i prvo i drugo kot nekaj, kar naj bi bilo naprjeno proti interesom Italije, ter razpihiče šovistične strasti v italijanskem narodu natanko tako, kot je že delal za časa Mussolinija,

ko so Angleži bili »sovražnik štev. 1.« proletarske in fašistične Italije. Sovražstvo med narodi in do posameznih nacij so prvi pogoj vsake napadne vojne. Kar je začel Mussolini, nadaljujejo današnji odgovorni ljudje takojmenovane demokratične Italije. Posledice takratne fašistične propagande so znane. Zaprto je se z napadom na Francijo in z bombardiranjem Londona in končno z zasedbo Rima po angleških in drugih cehah. Prav tako je organizirano sovražstvo do jugoslovenskih narodov predhodnica plana fašistične Italije o razbitju Jugoslavije, ki spada v čas, ko je v svojih nedrigh gojila Paveliča in vežbala ustaše. Ta plan je predstavljal le etapo na potu širokih osvajalnih načrtov fašizma. Tragika napada Italije na Jugoslavijo in zaključek vojnih pohodov je znan.

Danes doživlja nova generacija današnje Italije zaradi neodgovornosti vodilnih ljudi, ki ji stojijo na vodstvu, obnovno procesa razvoja fašizma, ki se je začel prav tako s požigom slovenskih šol in kulturnih domov, z uboji in bombnimi atentati. Novo v tej praksi je le to, da se še ne poslužuje ricinusa. In to fašistično kriminalno delovanje izrablja šef italijanske vlade kot grožnjo, češ da, če ne bodo dosegene zakonite »pravice« Italije, bodo fašisti to izkoristili in seveda tudi kominformisti. Zato: »Dajte Italiji, kar je italijanskega.« Mi se s tem strinjam. Toda Italija je že dobila ne samo, kar je njenega, ampak tudi dober del našega in prav to predstavlja ne samo največjo napako odgovornih državnikov, ki so tako odločili in vsilili tako delitev, ampak, če hočete, nesrečo za sam italijanski narod.

In to predstavlja tudi oviro za dobre sosedskie odnose med obema državama, ker daje potuhno osvajalnim elementom. Pokazalo se je, da vsako popuščanje italijanskim appetitom ne ublažuje njihove požrešnosti, ampak razpihiče šovistične strasti in pohlep po novih delih tu-

Pogled na Temzo, kjer je zasidran »Galeb«

je zemlje. Bombe na tržaških ulicah kot tipični proizvod fašizma, požig slovenskih šol, antijugoslovenska sovražna gonja, zahteva po Trstu, Kopru, Reki, Dalmaciji, so najboljši dokazi za to.

Italijanski vodilni krogi so časovno navzkriž. Staro prakso v novih razmerah uporabljati je anarhizem, ki tepe po glavi tistega, ki jo uporablja. »Na iniciativu Jugoslavije je treba postaviti nove inicijative Italije, kot je bilo potovanje Pacciardiha in De Gasperi...« poziva italijanski tisk. Da, tudi drugačne inicijative ste podvzeli: tipično fašistične demonstracije v Rimu, Milanu, Turinu in drugod, ki jih organizirajo deklarativni fašisti. Toda po izkušnjah iz preteklosti se vidi, da se dajo ukrotiti še bolj razgrate glave, ker človeštvo ni pravljeno podpirati tako vojno hujšaštvo, kakršno organizirajo v italijanskih mestih stari fašisti.

Dokaz za to je veličasten sprejem tov. Tita v Londonu, ki ga ne morejo požreti razgrate glave pri naših sosedih in vedno naraščajoči ugled in vpliv socialistične Jugoslavije, ki jo vodi tov. Tito. Poziv na

zmernost odgovornih, naj ne razgrajajo za 20. marec zaradi nesrečne bombe na tržaških ulicah, ne zmanjšuje vtisa, ki ga je v mednarodni javnosti pustila eksplozija, niti odgovornosti vodilnih italijanskih krogov za oživljajoči fašizem.

Na srečo je vedno več odgovornih ljudi na svetu, ki pozna sistem prisiska, intriganstva, zahrtnosti, neljaločnosti današnjih, toda starih diplomatov Italije, ki so nekdaj uspeli, ki pa jih le počasi sreča zapušča in se jim roga. Po starji poti ne prideite daleč.

Ljudstvo koprskega okraja je ogorčeno nad neofašističnimi izpadji v Trstu in Italiji

Zadnji neofašistični izpadji v Trstu, kričanje šovinistov po ulicah italijanskih mest in nesramni napisi po rimskih ulicah, ki žalijo predsednika jugoslovenske republike in naše narode, so vzbudili med ljudstvom koprskega okraja veliko ogorčenje. Naši ljudje na sestankih in v medsebojnih razgovorih ostro obsojajo to novo gonjo italijanskih neofašistov, ki se je zlasti povečala ob madvse prisčenem sprejemu maršala Tita v Veliki Britaniji. Medtem ko se ves svet hori, da ustvari enotno fronto proti agresivnim namenom Sovjetske zveze in njenih satelitov, dajejo italijanski uradni krog polno podporo neofašističnim provokacijam, ki so seveda samo voda na sovetski mlin.

Pretekli petek je bilo v Dekanih zborovanje članov Socialistične zveze delovnega ljudstva, na katerem je poročal o delu šestega kongresa LPJ, njihov delegat na tem kongresu Stanislav Furlani. V svojem referatu je glede zadnjih dogodkov v Trstu in v Italiji med drugim dejal:

»Medtem ko ves svet s simpatijami spremlja delo Jugoslavije, da se prepreči agresija in onemogoči nova svetovna vojna, podpira italijanska propaganda fašistične tolpe, ki po italijanskih ulicah v slepem sovražstvu vzklikajo parole, ki so Italijo skupaj z Musolinijem že enkrat pripeljale v katastrofo.«

Ni čudno, da je porajajoči se fašizem, ki vidi svoj neposredni cilj v osvajanju — predvsem v osvajaju jugoslovenskega ozemlja — izrabili Trst za svoje demonstracije in manifestacije, ki se sekonale z metanjem bomb in ranjenci, na srečo ne med onimi, ki so jih bile namenjene, ampak med fašisti.«

Podobna zborovanja so bila tudi v Smarjah, Izoli, na številnih bazah v Kopru in drugod.

Maršal Tito na sprejemu pri angleški kraljici Elizabeti II.

Zakaj komisija Socialistične internationale ni prišla v Trst?

Ker ni doslej komisija Socialistične internationale sporočila razlogov, zakaj ni prišla v Trst, kljub sklepnu izvršnega sveta Internationale, in ker verjetno teh razlogov ne bo tudi niko sporočila, jih bomo skušali pojasniti sami. Naj predvsem povemo, da gre tu za Komisijo, ki je morala prispeti po nalogu izvršnega sveta Socialistične Internationale 13. marca v Trst in obiskati STO v celoti, da preuči možnosti za organiziranje plebiscita v obeh conah STO, kakov je predlagala Socialistična stranka Julijske krajine v Trstu ob podpori italijanske socialdemokratske stranke. Socialistična stranka Julijske krajine, ki je socialistična le v nazivu, je uspela sprožiti ta predlog na lanskem kongresu Socialistične internationale v Milenu, ki je, kakor je vse potem kazalo, nasedel temu predlogu in postal žrtva italijanskih političnih kombinacij. Socialistična stranka Julijske krajine je sprožila predlog za plebiscit po nasvetu italijanskih vladnih organov, ki so hoteli in hočejo pokazati neko lažno pripravljenost za rešitev tržaškega upravnja. Te pripravljenosti ne more biti, če se v današnjih političnih pogojih na STO predlaga plebiscit.

Kakor vemo, so jugoslovanske oblasti pred nekaj dnevi sporočile komisiji, da njen prihod v cono B STO ni zaželen. S tem se jugoslovanske socialistične oblasti opozorele Socialistično internacionalo na znatno napako, ki jo je storila s tem, da je zaupala raje Socialistični stranki Julijske krajine, ki je le agentura italijanske vladine stranke, kakor pa državi, ki je danes nositeljica pravil in iskrenih socialističnih idej v svetu. To je verjetno osnovni razlog, ki opravičuje odstopnost komisije. Vse nekako kaže, da je Socialistična internacionala »in extremitate« ugotovila, da je šla ob tem primeru slabu pot in da je prepovedala komisiji odhod na STO.

Ne smemo pozabiti, da so ugledni voditelji Socialistične internationale imeli že priliko obiskati Jugoslavijo in izraziti se o njej z velikim navdušenjem. Spominjam se Philipa Spaaka, Molletta in drugih, ki so v glavnem odboru Internationale. Razumljivo je anomalija, ki se je pojavila v delu Socialistične internationale, ko so njeni voditelji najprej poudarjali socialističnim gibanjem v svetu primer Socialistične Jugoslavije, pozneje pa so enostav-

no sprejeli v zvezi s Trstom predlog neke stranke, v kateri je včlanjenih najmanj 900 beguncov iz Jugoslavije (vseh stalnih članov stranke ni več od 4000), to pomeni oseb, ki jih je socialistizem trn v peti.

So še druge stvari, ki so postale Socialistični internacionali verjetno jasne. V Trstu vsakdo ve, da je Socialistična stranka Julijske krajine v najtejnješih odnosih s Santinom, ki je z vatikanskim denarjem pomagal pri ustavonovitvi stranke. Vsakdo si lahko misli, kako socialistična morebiti stranka, ki jo je vzpostavil kralj! Socialistična internacionala je poleg tega, v pogledu zvez med priravenost te tržaške »socialistične« stranke demokrščanskim nalogam tudi pri zavzemanjju stališč do tržaškega vprašanja. Socialistična stranka Julijske krajine je namreč toliko časa podpirala tristransko deklaracijo (priključitev celotnega STO Italiji), dokler je to delala demokrščanska stranka, čim pa se je slednja posluževala zvitne variante plebiscita, ji je Socialistična stranka Julijske krajine zvesto in nemudoma začela slediti tudi na tej liniji.

Primereno je, da se še enkrat poseže, da ni Socialistični stranki Julijske krajine v Trstu za to, da se razni problemi rešujejo v smislu celotnega socialističnega napredka, temveč v korist italijanskega demokrščanstva, katerega je na koncu konca sluga, in italijanskega irendentizma sploh. Saj jo sam naziv postavlja ob zid. Zakaj se imenuje Socialistična stranka »Julijiske krajine«, ko pa ni te krajine danes nikjer več? Imenuje se tako zaradi tega, ker se v duhu italijanske iridente bori z vrsto drugih italijanskih strank za priključitev vseh krajev iz bivše Julijiske Krajine k Italiji. Kakšna skromnost! Sami demokrščani govorju tu pa tam zadnje čase le o potrebi, da se priključi Italiji STO. Socialistična stranka Julijske krajine pa reflektira celo na Pulo, Reku, Postojno in druge italijanissime kraje. Kakor MSI-jevci.

Verjetno, da je Socialistična internacionala ugotovila tudi to »upravičenost« želja tržaške Socialistične stranke Julijske krajine. Toda še ni konec. Te dni se je ponudila Socialistični internacionale novi prilika, da ugotovi čistost socialistične miselnosti ne samo pri Socialistični stranki Julijske krajine temveč tudi pri italijanski social-

demokrščanski stranki, ki je Italiji tisto, kar je SSJK v Trstu. Socialistična stranka Italije izdaja list, ki se imenuje »Giustizia in v katerem pojasnjuje svoje stališče glede na razne probleme. No, pred enim tednom je list Giustizia objavil tudi članek, ki nosi naslednji naslov: »Zakaj šoduje Italiji angleški filozofizem?« Naslov je sam po sebi jasen. Stranki ne gre za to, da objektivno oceni današnje mednarodno politično stanje in njegove perspektive, temveč napada Anglijo zaradi tega, ker zavrača težnje italijanske irendentistične politike. Res čuden socializem!

Mogoče je tudi, da je Socialistična internacionala izvedela, da so v vodstvu PSVG v veliki večini ljudje, ki so bili ponos fašističnega režima v Italiji in ki se danes pogumno bavijo z vohunstvom v korist italijanske obveščevalne službe, oziroma CLN v Trstu. Tipičen primer teh oseb je Cesare Giorgio, ki ga imajo za »zunanjega ministra« stranke. Tako ga namreč marsikdo naziva.

Na sedežu Socialistične stranke Julijske krajine v Trstu skušajo skriti bes, ki se ji je oprijel, ker komisija Socialistične internacionale ni prispevala, z jalovimi izjavami, da bo le prišla. Nas to ne zanimalo. Dejstvo, da zdaj ni prišla, priča, da je Socialistična internacionala spoznala (vsaj določene mere) s komima opravka. Če pa Socialistična internacionala stvarno namerava poslati komisijo na STO, ji priporočamo, naj si prej prečita in preuči te skromne beležke.

ITALIJANSKI SENATORJI SE PRETEPAJO

Že večkrat smo shišali, da se v italijanskem parlamentu pretepojajo kakšni pohalini. To nas niti preveč ne čudi, če vemo, kakšni so ti poslanci. Čudno se pa zdaj človeku, da se ti pretepi nadaljujejo tudi v senatu. Njihov parlament kaže, da je tak, kakor kakšen semenj. Kdor previje drugega, ima prav. Pri tem seveda ne sme izbirati izrazov, ker bolj, ko očni sovražnik, bolj verjetno je, da bo uspel. Te dni se je tako pretepanje in zmerjanje ponovilo, ko so v senatu sprejemali italijanski volilni zakon. Vpili so, se jokali in pretepal, da so moralni poseti vmes sluge, da so pomirili srbo-

rite senatorje.

grozi nevarnost, da bo človeštvo ponovno doživelo strahote vojne, imata naši državi. Velika Britanija in Jugoslavija skupni živiljenjski interes, da si ohranita mir in stabilnost na svetu. Naša najnovejša zgodovina, izkušnje v dveh svetovnih vojnah in skupno trpljenje na istem bojišču v teh dveh vojnah, zlasti pa v zadnjem, so zadosten nauk, da znamo prečiniti, kakšne strahote bi nam prinesla nova vojna in kakšne dobrote prinašata mir in stabilnost na svetu. In prav zato, se zavetamo, da se bomo ob mojem obisku imeli marsikaj pogovoriti z odgovornimi ljudmi Velike Britanije.

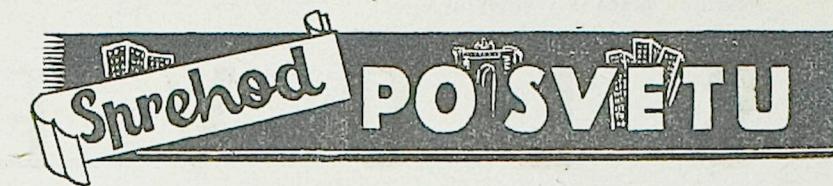
Po sprejemu in kratkem obisku v Churchillovi rezidenci, je maršal Tito položil venec modro-belo-rdečih cvetličnih grob Neznanega junaka, ki spominja na angleške žrtve v dveh minulih vojnah. Tudi tu ga je množica sprejela s toplimi pozdravimi.

Maršalu Titu je bila dana na razpolago za čas njegovega bivanja v Angliji vila v londonski okolici, ki je last angleške kraljevske družine.

Drugi dan maršalovega obiska v Angliji se je začel z ogledom britanskega muzeja in slovitega Tower-jac, stolpa, v katerem so shranjeni spomini angleške zgodovine. Opoldan je Maršal Tito v modri uniformi vrhovnega poveljnika jugoslovansko himno. Po toplo dobrodošljici je maršal Tito pregledal skupno z vojvodo Edinburškim častno četo in je nato prečital pred mikrofonom največje angleške radijske postaje izjavo, ki je bila nekaj ur zatem objavljena v vseh svetovnih časopisih. V tej izjavi je maršal Tito pojasnil razloge svojega obiska v Angliji. Med drugim je dejal:

»Pri današnjem nejasnem in ne-

gotovem mednarodnem položaju, ko

GOTTWALD UMRL

Dva dni zatem, ko se je vrnil iz Moskve, kjer je prisostveval Stalinnemu pogrebu, je umrl za pljučico. Kasneje so javili, da je umrl zaradi notranjih krvavitev, kar je za smrt v tako kratkem času bolj verjetno. Poročajo pa, da je tudi predsednik Vzhodne Nemčije Wilhelm Pieck resno bolan. Opuščajo, da so Pieck ni pojavil v javnem živiljenju že mesec dni. »V tretje gre rado«, pravijo. Poročajo, da so se vesti o Pieckovi bolezni začele širiti, ko je večkrat odhaljal v Sovjetsko zvezo na oddih.

FIGL V VELIKIH TEŽAVAH

V Avstriji se še niso mogli sporazumi za sestavo nove vlade. Figl je v začetku paktiral z nacifašisti in si je s tem nakopal na glavo take težave, da jim verjetno ne bo kos. V svetu malo verjamejo, da bi mogli sestaviti koalicijo treh strank, ker socialisti nočejo slišati o sodelovanju z bivšimi nacisti. To je za Avstrijo vsekakor napleten položaj in ne verjamejo, da ga bodo tako kmalu rešili.

SE BODO BRITANCI UMAKNILI SUEŠKEGA PODROČJA?

Že nekaj dni trajajo razgovori o tem vprašanju. Prizadeti stranki dajeta predlog in protipredloge, do sklepanja pa se ni prišlo. Britanski zahtevi, da je umaknute možna edino po sporazumu o obrambi Srednjega vzhoda se je pridružila tudi Amerika. Nagib pa vse te predloge

zavrača in pravi, da je treba izvesti evakuacijo čimprej in brez pogojev, da razprava o evakuaciji mora biti ločena od razprave o obrambnem načrtu za Srednji Vzhod ter da ameriški predstavniki nimajo kaj iskat pri teh pogojanjih.

KAKO SO NA ZAPADU SPREJELI G. MALENKOVA

Izjave, ki jih je dal pred vrhovnim sovjetom, komentirajo na zapadu kot novo vabilo na razdelitev sveta v interesne sfere. Pričakujeta pa od nove vlade, da se ne bo odaljila od politike prejšnje vlade, zato dvomijo o miroljubnih frazah, ki jih je izrekel Malenkov. Nekateri politični krogovi v Ameriki so zelo previdno komentirali te izjave. Nekateri listi pišejo, da sovjetski voditelji so si izbrali za glavno temo svojih govorov mir, vendar so njihova dejanja pokazala, da so sproti uničevala upanje na trajno pomiritev.

KDO BO NOVI TAJNIK OZN

Kakor je znano, je Trygve Lie že lani podal ostavko kot tajnik OZN. Te dni so v Varnostnem svetu razpravljali o novem tajniku. Sovjetska zveza pa je vse predloge ostalih članov zavrnila. Poročajo, da so Sovjeti končno le sporočili, da bi pristali na imenovanje bodisi gospa Vjaje Pandit, žene indijskega predsednika, bodisi Benegala Raua. Ostali stalični člani Varnostnega sveta so o tem posvetujejo in bodo svoje predloge predložili na prihodnjisej.

„Objektivnost“ italijanskega tiska

Medtem ko ves svet spremlja bivanje maršala Tita v Londonu in večji del svetovnega tiska primaša objektivna poročila in komentarje, je italijanski tisk tudi ob tej priliki ostal zvest svoji tradiciji. Lani v septembру, čim je bilo z jugoslovanske strani javljeno, da gre prihodnje leto maršal v London, se je italijanski tisk najprej postavil na stališče, da je to jugoslovanska tiskovna »bomba«, ko pa je ugotovil da bo šel Tito stavno v London, se je začel zaganjati z vso silo proti Angliji, češ da je zanj neprimerno, da sprejme »diktatorja«. Obenem pa je začel širiti razne vesti o izmišljenih jugoslovanskih vojaških ekspanzionističnih manevrih, da bi preprečil angleško vlado, naj vendar prekliče-

vabilo za potovanje Tita v London. Kljub vsem mogocim prizadevanjem ni v ničemer uspel.

Citanje italijanskega tiska v teh dneh, ob priliki bivanja Tita v Londonu, je tudi skrajno zanimivo. Skoraj nikjer ni namreč govoril o lepem sprejemu, o konstruktivnih razgovorih, o potrebi izmenjave glede, o potrebi po vzpostavitvi iskrelnih medsebojnih odnosov. V italijanskih listih se v glavnem obravnavajo slučajni in v večini primerov izmišljeni trenutki samega potovanja, ki jih italijanski tisk povarval z najnegativnejšim tolmačenjem. Govori v glavnem o tem, da je ladja, s katero je odpotoval Tito v London bivša italijanska ladja, da ima Tito morsko bolezen, da je prišla na Gibraltarju, ko so letalske skupine angleškega letašča pozdravljale Tita, da incidenta, da v Londonu isčejo fantomatičnega terorista, da se vozi Tito po Londonu v posebnem oklopnom avtomobilu, da govorja Tito v slabih angleščini in o podobnih starih. Očitno je, da gre italijanskemu tisku za to, da zavije dogodek v neokusno zaveso in da ga predstavi italijanskemu ljudstvu po pokvarjenih principih italijanskega irendentizma.

Naj navedemo nekaj primerov objektivnega pisanja italijanskega in tržaškega irendentističnega časopisa. Milanski Corriere della Sera je v nedeljo 15. marca pisal, da je potovanje Tita zavito v taki tajnosti, da ne bo imel v Londonu miti občajne tiskovne konference. Kakor nalašča pa so naslednji dan pristojni forumi javili, da to ni res. Giornale di Trieste v Trstu je v ponedeljek pisal, da bodo Tita sprejeli v Londonu le policisti Scotland Yard, naslednj dan pa se je skoraj dane onesvestil, ko je bilo svetu javljeno, da je bilo na mestu, kjer se je Tito izkral nad 70 tisoč oseb. Zanimivo je, kako je list često padel v pristopov. V torkovi številki je najprej napisal, da so bile londonske ulice prazne, ko se je Tito vozil proti Churchillovu domu, nekaj vrst za tem, pa je list poudarjal, da je nekaj oseb niz ogromne množice prisotnih izvirižgal jugoslovanskega diktatorja. Navedli smo nekaj značilnih primerov.

Po vsem tem mora priti bralec znova do zaključka, da je italijanski tisk še danes daleč od osnovnega cilja, ki mora biti odlika vsakega lista in sicer, da je treba pisati resnico. Vsišuje se celo ugotovitev, da se pristojni italijanski forumi zanjušajo tisk kot sredstvo za odaljjevanje javnosti od resnice. To ne gre. In ne bo šla vse do tedaj, dokler ne bo postala tudi italijanska vladna politika iskrena in potestna.

Kako so Angleži sprejeli maršala Tita

Tito je vodja junashkih narodov, ki so bili na naši strani v dveh svetovnih vojnah (Daily Mail)

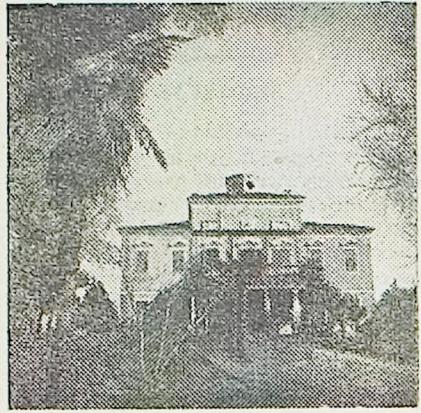
Ko je v večernih urah 15. marca ladja »Galeb« plula po ustju reke Temze navzgor proti Londonu, so jo pozdravljale s sirenami in zastavami vse ladje in čolni na tej živahnici prometnih živil. Z obrežja, ki je vzdolž vsega spodnjega toka reke naseljeno s tovarnami, ladjedelnami in doki, so mahali maršalu Titu v pozdrav londonski delavci.

To je bil prvi stik maršala Tita z Londonom. Ko je dopisnik »Borbek« beležil med londonskimi delavci višje o napovedanem obisku maršala Tita Angliji, je zapisal med drugimi tudi izjavo gradbenika Petra Me Mahona: »Vse svoje življenje sem bil delavec. Silno ljubim starega Tita zato, ker on nenešar ne napravi na pol. Tudi on je delavec in hoče, da bi delavci upravljali. Jaz sem za njega!« S takimi občutki so številni delavci sprejeli obisk našega državnega predsednika.

Jutranji londonski listi so 16. marca prinesli fotografije maršala Tita, ki na palubi svoje ladje opazuje razgibano živiljenje na dokih. »Daily Mail« je napisal: »Danes bo prispel v London hraber človek. Njegovo ime je maršal Tito in je vodja jugoslovanske države. Tito je vodja junashkih narodov, ki so bili na naši strani v dveh svetovnih vojnah. Zahod ima mnogo vzrokov, da je Tito hvaležen. Med vojno je vezal v Jugoslaviji 33 sovražnih divizij. Sedaj je bila s paktom, ki ga je sklenila Jugoslavija s Turčijo in Grčijo, sezidana trdnjava v jugozahodni Evropi in Mali Aziji.«

Na letošnjo sezono se moramo bolje pripraviti

Dobra dva meseca nas še ločita od začetka turistične sezone v Slovenski Istri. Čeprav je to razmeroma kratka doba, je vendar še vedno dovolj časa, da kritično premožimo lanskoletne dobre in slabe strani turizma v teh krajih in da se na sezono čim bolj temeljito pri-

V Portorožu obnavljajo vilo
Sv. Lovrenca

pravimo. Lani je neki tujec, ki ga je navdušila lepota Portoroža in razčarala nespretnost naših turistično gostinskih obratov, vzkliknil: »Zlato vam leži na cesti, pa ga ne znate pobrat!« Verjetno so te besede nekajko pretirane, del resnice pa je le v njih.

Večino objektivnih težav smo že lani med sezono premisili. Nismo pa še znali odstraniti vrste pomanjkljivosti. In o teh se morajo naši delovni kolektivi turistično gostinskih obratov resno pomeniti. Vzemimo na primer postrežbo. Marsikateri domači in tuji gost se je lani pritoževal, da je strežno osebje nevljudno, da ne razume jezikov, da je neucreno rezerviranje sob, da pošiljajo gosta iz enega hotela v drugi, itd. Prav tako je bil marsikdo nezadovoljen s hrano in pičajo, ki jo je zaradi malomarnosti podjetij večkrat zmanjkovalo in tudi ni bila vedno dovolj hladna.

Predvsem je važno, da strežno osebje vsaj za silo obvlada dva osnovna jezika v teh krajih: slovenskega in italijanskega. To vprašanje je treba vsekakor bolj odločno postaviti kot doslej, kajti mislimo, da bi lahko prav vsak član strežne osebja z malo truda obvladal v

Ne zadostuje samo ugotavljati napake

Prednjem teden je bila v Kopru občinska konferenca Zveze komunistov, ki se je udeležilo nad 500 članov te organizacije. V imenu občinskega komiteja je poročal Karlo Prijan o lanskoletnih uspehih ter analiziral nekatere pomanjkljivosti.

Predvsem je treba ugotoviti, da so osnovne organizacije Zveze komunistov v Kopru še vedno preveč izolirane od ljudi in da je način njihovega dela še vedno preveč sablonski. V Kopru je bilo zelo malo odprtih sestankov Zveze komunistov in še vedno ni prodrl v praksu načelo, da se da vse možnosti iniciativ frontnih organizacij. Tov. Prijan je tudi kritiziral disciplino članov Zveze komunistov in premajno skrb za ideološko dviganje.

V diskusiji so člani ugotovili, da se je o teh napakah že večkrat govorilo, da pa se nismo dovolj potrudili, da bi jih odstranili. Stvar osebne časti komunista je, da se bori za svoj osebni politični in kulturni dvig, kajti le tako bo lahko ustvarjal javno mnenje, koristil skupnosti in sebi in se uspešno boril za cilje socializma. V razgovoru so načelje ugotovili, da je v nekaterih organizacijah premalo budnosti proti sovražnikom in da se ponekod (osma baza) premalo brigajo, da bi odstranili škodljive elemente, ki v organizacijo ne spadajo. Ponekod so celo ravnušni do članov, ki s pisanjem v nemoralnimi delanjem izpodkopavajo ugled članov Zveze komunistov.

Po diskusiji so člani soglasno izvolili tričlansko revizijsko komisijo, v kateri so Zoran Zlobec, Olga Bizjak in Mateo Skočir. Člani so nato pooblastili mestni komite Zveze komunistov, da na osnovi tajnikovega poročila in diskusije izdela program za prihodnje delo.

nekaj tednih dvojezično osnovno konverzacijo, ki se uporablja v goščinski stroki. Seveda mora razen tega vsako gostinsko podjetje slediti, da ima vsaj enega človeka, ki se zna vsaj za silo pogovoriti z gošči v nemškem, francoskem ali angleškem jeziku. Prav nič ni zavaden lanskoletni primer v Portorožu, ko si je skupina Avstrijev morala pomagati gestikulacijo, ker ni bilo v gostinskom pobraru nikogar, ki bi vsaj približno razumel. Večina gostinskih podjetij v Slovenski Istri je sicer že uvelia jezikovne tečaje, vendar so se ponekod tega vprašanja premalo resno lotili.

Precevje pomanjkljivosti lanskoletne sezone so bile tudi pri urejevanju prometa. Zveze po kopnem in po morju so bile marsikje neprikladne in neredne in prav je, da se letos gostinska podjetja skupaj s potovalnim uradom Adrio o tem dodataha pogovorijo. Razen na ureditve rednih prometnih zvez bo treba misliti tudi na izletniške vožnje. V teh krajih so na primer idealni pogoji za vožnje z jadernicami, pa vendar še nobeden ni prišel na misel, da bi se pogovorili o tem z ribiči, katerim bi omogočili tudi potranski, sezonski zaslужek. Vsekakor bo treba letos urediti zvezo med Koprom in Sv. Nikolajem, ki je menda lani od vseh prometnih zvez najbolj šepala.

Zelo resna stvar je tudi kadrovsко vprašanje v gostinstvu. Že sedaj bo treba misliti na pomožno osebje med glavnim sezonom, ki bo v pomoč stalnemu kvalificiranemu strežnemu osebju. Stalni kader, ki ima bogate izkušnje, je treba obdržati vse leto, ne pa ga iskati tik pred sezonom in končno ostati brez njega. Treba je namreč vedeti, da bo samo s kvalitetnim strežnim osebjem rešeno vprašanje kulturne postrežbe. Gost, ki bo zadovoljen odšel iz teh krajev, bo še prišel, hkrati pa bo privabil tudi svoje znance in prijatelje. In prav ta živa propaganda je marsikdaj važnejša kot vse brošure in razni prospetti. Lani je na primer prišla v Portorož skupina štiridesetih ljudi, ki je povedala, da jim je priporočil ta kraj njihov znanec, ki se je tu sijajno počutil. Še važnejše pa je vprašanje za tujce, ki imajo dnevno pred očmi na stotine turističnih lepkov in brošur in se bodo seveda odločili za tisti kraj, kjer upajo, da bodo imeli razen uživanja prirodnih lepot tudi najboljšo postrežbo.

Misljam, da bi prav tu potrebno spregovoriti nekaj besed o hotelu »Triglav« v Kopru. Vso zimo so izvajali skrajno včrtevanje na račun gostov. Prostori so bili vedno napol, ali pa sploh ne zakurjeni, limonado, cigarete, kislo vodo, itd., si dobil kakor si imel pač srečo, na neki prireditvi so za-

radi večjega dobička prodajali samo vino v steklenicah, za točeno ali kuhanino vino pa so ti enostavno povedali, da ga sploh ni, itd. Točno je, da je »Triglav« edino tovrstno podjetje v Kopru in da si lahko marsikaj privošči, ker pač nima konkurenco. Toda kaj si mislijo o tem gostje in kaj mislijo o tem tisti, ki odhajajo v druge kraje in morda sodijo po tem hotelu celotno gostinstvo Slovenske Istre, je pa druga stvar. Glede kurave smo sicer prepričani, da poleti ne bo ovirala dotoka gostov, vprašanje pa je, če bodo tudi druge stvari do takrat uredili.

Ob koncu bi omenil še nekaj vprašanj v zvezi s turistično osprednjim delom v teh krajih. Vsa slovenska obala od Savudrije do Sv. Nikolaja je pravzaprav ena sama turistična točka in ni vseeno, kako je ta obala urejena. Potrebno bi bilo čimprej sestaviti splošni regulacijski načrt, misliti na stalno ekipo za vzdrževanje, čuvanje in gojitev novih nasadov itd. Skrajni čas je, da se posamezne nasade obeleži z napisi in da se za kršitelje predpisov o čuvanju nasadov uvedejo tudi kazni. Tudi posamezne turistične točke v okolici Portoroža in drugih krajev so precej zanemarjene. Misliti bo treba na klopi, na biseje, ki bi obratovali med sezono itd. Piskati bo treba tudi nove vire za vzgojo raznih okrasnih kultur (po izkušnjah domačinov bi na primer vrtnice v teh krajih sijajno uspevale) itd.

Sededa je tu še eno vprašanje, in sicer, kaj bomo storili v primeru,

(Nadaljevanje na 12. strani)

Ob 10-letnici velikih borb v Brkinih

V začetku leta 1943 je narodnoosvobodilno gibanje v Brkinih zavelo že zelo velik razmah. Iz prve partizanske čete, ki je v te kraje prišla pod vodstvom Dolgan Ervina že leta 1941, se je razvila močna edinica, ki so jo pozneje preimenovali v Južno Primorski odred. Ta odred je v začetku leta 1943 štel že več bataljonov z dobro izurjenimi in dobro oboroženimi četami. Vse prebivalstvo brkinskih vasi je bilo takrat že tesno povezano z našimi partizanskimi četami, ki so bile strah in trepet tamkajšnjih italijanskih postojank. Skoro vsak teden so se oborožene akcije pojavljale zdaj tu, zdaj tam. Mnogo mladih fantov iz Brkinov pa je v onih mesecih odšlo v partizane. V vsaki Brkinski vasi so bili takrat že organizirani terenski odbori OF s tesno povezavo z Okrajnim komitejem in rajonskimi odbori OF. Terror, ki se ga Italijani že leta 1942 začeli izvajati v Brkinih s požigom vasi Postenje, Mereče in dr., se je nadaljeval. Koncem zime leta 1943 je Južno Primorski odred, posebno III. bataljon, dobro obvladal vse področje Brkinov. Prebivalci teh vasi so naše borce povod navdušeno sprejemali in jih podpirali z vsemi močmi in sredstvi. Italijanska vojska in fašisti, razmeščeni po raznih postojankah, se niso upali več kljubovali našim četam, zato je italijansko poveljstvo v Trstu sprožilo marca 1943 potem, ko so v vso okolico Brkinov spravili čez 10 tisoč vojakov oboroženih z vsem modernim in težkim orožjem, široko ofenzivno akcijo. Obkoljevalnim manevram Italijanov so se naše čete spremno izmikale z raznimi izpadini in prodori. Južno Primorski odred je moral sprejeti borbo 1 proti 100 sovražnikom. Dne 13. marca se je

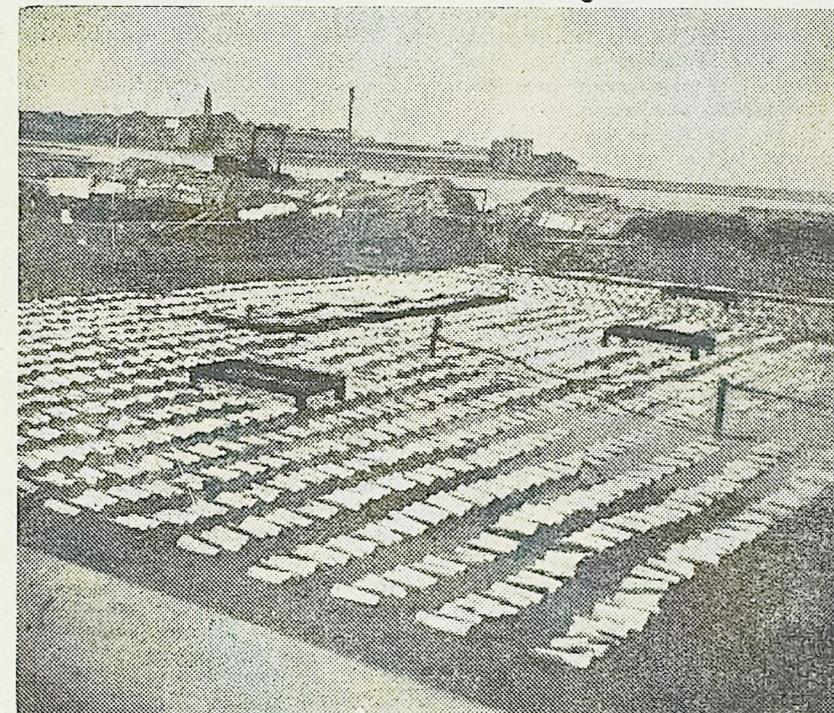
tretja četa III. bataljona znašla bližu vasi Kozjane v kleščah, obklojena od italijanske premoči, čebo je vodil Dolgan Anton-Branko iz Topolca. Naša četa je bila sestavljena iz 19 borcev, oborožena le z 1 mitraljezom — zbrojivo, vsi ostali pa s puškami. Ker se je obroč Italijanov vedno bolj stiskal, je komandir Branko zapovedal preboj skozi italijanski obroč tik ob vasi Kozjane. Pri preboju skozi strnjeno ogneni gostili italijanski mitraljezov, je v tem dnevu padlo 5 borcov: Čehovin Pepca, učiteljica, doma iz Senoče, Štolfa, doma iz vasi Šiblje pri Komnu, neki Ludvik-Pepi iz Gabrka, Volk Rudi iz Ozeljana in mitraljezec Ludvik iz Jesenic, oba težko smrtno ranjeni sta sotovarišice prosila naj ju ustrelje, da ne bi prišla živa v roke italijanskim krivolokom. Ker ni bilo nobenega izhoda, da bi mogli težko ranjene odvleči iz obroča, sta jih naši tovariši s težkim srcem ustrelili. Ostalim tovarišem je uspelo prebiti se iz obroča, pri tem je bilo ranjenih še pet tovarišev. Ranjeni so bili: komandir čete Dolgan Anton, Botte doma iz Kromberga, pozneje padel blizu Renč, Maslo Alojz in brat Pavle iz Ostrožnega Brda in Filipič Andrej doma iz Tater. Kmalu za tem bojem je okupator požgal celo vas Kozjane, njene prebivalce, v kolikor niso ušli, pa odpeljali v zapore in internacijo.

Preživeli borci te velike borbe Dolgan Anton-Branko, nosilec spomenice 1941 iz Il. Bistrice, Remec Mirko-Nanos, danes predsednik OLO Gorica, Kristančič Alojz iz Šempasa, Špacapan Zoran-Izidor iz Ozeljana, Lukač Franc-Milan iz Tatcer, sedaj v Celju in še nekateri drugi tovariši so prejšnjo nedeljo obiskovali vas Kozjane in svoje tovariše in tovarišice iz slavnih dni NOB, ko so skupaj delili težke in lepe dni. Vaščani so se razveselili starih borcev, povabili so jih v skromne domove in še marsikje neobnovljene, poselili so okrogognja in obujali spomine velike NOB.

Skupno z vaščani in sporazumno z okrajnim odborom ZB in Sežane so sklenili, da bodo v spomin na 10. obletnico velikih borb na Kozjanah in v spomin padlih borcev onega dne, kot tudi vseh padlih v NOB iz vasi Kozjane, organizirali 7. junija letos partizanski tabor v Kozjanah z odkritjem spomenika, prav na mestu poleg šole, kjer sta padla dva tovariša in jih je bilo več ranjenih.

Za postavitev spomenika sta poleg Okrajnega odbora Zveze borcev iz Sežane podprla akcijo tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora Gorica Remec Mirko in Lukač Franc, sedaj uslužbenec v Celju, ki je že začel denarno akcijo za spomenik.

K odkritju spomenika bodo povabili poleg vsega prebivalstva okoliških vasi tudi vse preživelne borcev in aktiviste, ki so v času NOB delali in se borili v Brkinih. J. V.

Tako so pripravili za ostrige pri Izoli

Ob sedemdesetletnici Marxove smrti

Friedrich Engels o Karlju Marxu

(Konec)

V Parizu je skupaj s prijatelji nastopil proti otročji ideji ustanavljanja legij, ki bi bila večini v vladi le ugodno sredstvo, da odstrani delavce, ki so ji že »presepal«. Razumljivo je bilo, da bi belgijske, nemške in druge legije, ki bi jih organizirali javno, prekorale mejo samo zato, da bi padle v dobro nastavljen past, kakor se je to dejansko tudi zgodilo. Marx in drugi voditelji Zveze komunistov so preskrbeli 400 brezposelnim nemškim delavcem isto pomoč za potovanje v domovino, kakor so jo dobili legionarji, tako da so se tudi oni lahko vrnili v Nemčijo.

V aprilu je odšel Marx v Köln, kjer je prvega junija pod njegovim vodstvom začel izhajati »Novi realski časopis«. Zadnja številka tega časopisa je izšla 19. maja naslednjega leta; urednikom je namreč pretilo, da jih sodišče zapre, oziroma izzene, v kolikor niso bli pruski državljanji. Ta usoda je doletela Marxu, ki se je med bivanjem v Bruslju odrekel pruskemu državljanstvu. Med izdajanjem lista se je Marx dvakrat zagovarjal pred porotnim sodiščem: dne

novo brošuro: »Odkritja v kölnskem procesu proti komunistom« (Boston 1853, najnovejša izdaja Zürich 1885). Od leta 1852 je bil Marx londonski dopisnik newyorské »Tribune« in več let njen urednik za Evropo. Njegovi članki so bili deloma podpisani z njegovim imenom, deloma pa so jih figurirali kot uvodnike: to niso bili običajni članki, temveč prikazi političnega v gospodarskem položaju posameznih evropskih držav, ki jih je zasnoval na temeljih studijah in ki so obsegali celo vrsto člankov. Vojanske članke, med njimi — o krimski vojni in indijskem uporu — je napisal Engels. Nekatere Marxove članke o lordu Palmerstonu so izdali v Londonu v brošuri. Marx je prenehal sodelovati v »Tribunic« šele v začetku ameriške državljanske vojne.

V letu 1859 se je Marx zapletel v polemiko s Karлом Fogtom, ki ji je bila povod italijanska vojna in ki se je zaključila z Marxovo knjigo »Gospod Fogt« (London, 1860). Plod njegovih dolgoletnih gospodarskih študij v britanskem muzeju je bil prvi zvezek »Prispevek h kritiki politične ekonomije« (Berlin, 1859). Čim je ta zvezek izšel, je Marx ugotovil, da se ni popolnoma na jasnom gledu podrobrega razvijanja osnovnih misli v naslednjih zvezkih: najboljši dokaz zato je še sedaj ohranjeni rokopis. Marx je začel znova in tako je namesto nadaljevanja pr

vega zvezka izšel leta 1867 »Kapital« (Prva knjiga: »Proces proizvodnje kapitala«, Hamburg, 1867).

Medtem ko je pisal vse tri teme za »Kapital« — drugo in tretjo v konceptu — je Marx končno zopet našel priloznost za praktično udejstvovanje v delavskem gibanju. Leta 1864 je ustanovil Mednarodno delavsko združenje. Mnogi, zlasti Francozi, so pozneje prizakovali, da jih bodo priznali za ustanovitelje tega združenja. Samo po sebi se razume, da tako organizacijo ne more ustanoviti samo en človek. Vendar je jasno: med vsemi udeležencami je bil samo eden, ki mu je bilo jasno, kaj se mora zgoditi in kaj bodo ustanovili — to je bil en človek, ki je že leta 1848 vzel v svet parolo: »Proletari vseh dežel, združite se!«

Pri ustanavljanju Internacionale je poskušal Giuseppe Mazzini pridobiti razne elemente za svojo mistično zatočniško demokracijo »dio e popolo«. Vendar so načrt statuta in načrt inauguračne adrese zavrnili in sprejeli načrte, ki jih je redigiral Marx. Od tedaj je bilo Marxu zagotovljeno vodenje Internacionale. Pri njem se začeno vse adrese Glavnega sveta, posebno tista, ki je izšla po padcu Pariske komune in ki so jo prevedli v vse evropske jezike: »Državljanska vojna v Franciji«. Tukaj ni mesto, da bi razpravljali o zgodovini Internacionale. Dovolj bo, če povemo, da je Marxu uspelo izdelati sta-

Okraino mizarsko podjetje v Divači je za kulturni in socialni razvoj darovalo 311 tisoč din

Okraino mizarsko podjetje v Divači je bilo ustanovljeno leta 1948, po priključitvi k Jugoslaviji. Iz začetnih težav se je podjetje do danes razvilo do take višine, da lahko uspešno konkurenira vsem tovarnam in delavnicam podružnica v Sloveniji.

Izdelki tega podjetja so znani po vsej Jugoslaviji, pa tudi v inozemstvu.

Podjetje, ki ima svoje obrate tudi v Dutovljah, šteje 80 članov delovnega kolektiva, ki je poleg strokovnosti znan tudi po politični zrelosti svojih delavcev.

Politična zrelost in visoko zavest do naše socialistične skupnosti je kolektiv podjetja pokazal tudi pred dnevi, ko je obračunaval svojo letno bilanco, ki je vsekakor pokazala lep gospodarski uspeh v letu 1952.

Iz fonda za samostojno razpolaganje je mizarsko podjetje darovalo za spomenik Narodnemu heroju Mahniču Rudiju Brkincu in padlim borcem v NOB v Sežani 100 tisoč dinarjev, za socialno skršto OLO Sežana 50 tisoč din, za društvo Partizane v Sežani 30 tisoč din, za godbo v Vrhovljah 20 tisoč din.

Prosvetnemu društvu Dutovlje 15.000 din, Glasbeni šoli v Sežani 20 tisoč din, Okrajni ljudski prostovti v Sežani 10 tisoč din, društvo "Svoboda" v Divači 10 tisoč din, društvo "Partizane" v Divači 10 tisoč din, Šahovskemu društvu v Sežani 6 tisoč din, za vajence — sirote v svojem podjetju 20 tisoč din, za Prešernovo družbo 5 tisoč din in še 15 tisoč din za razne druge organizacije.

To podjetje je najlepši vugled vsem ostalim podjetjem in delovnim kolektivom, kako lahko sodelujejo pri vseh družbenih problemih na svojem območju. J.V.

Iz občnega zabora KZ Črnika

Člani splošne kmetijske zadruge Črniki so iznali v nedelji 8. marca 1953 svoj redni letni občni zbor, katerega se je udeležil tudi revizor okrajne zadružne zveze iz Sežane tovariš Zmrož Frane.

Upravni odbor zadruge je podal obračun svojega dela za preteklo poslovno leto. Kljub raznini pomankljivostim je častno izvršil svojo nalogu v pogledu rekonstrukcije našega kmetijstva, saj je prevzel v upravljanje zadružno posestvo, ki obsegata 120 ha praznih površin, o čemer ste že čitali v Jadranu. Za svoje delo je dobil tudi kot priznanje od strani zabora nagrado v znesku din 20.000 za svoje pozrtvovalno delo.

Nadzorni odbor pa ni odigral svoje vloge, ker vse leto ni imel niti ene seje, vendar se je po potrebi ustajal z upravnim odborom in mu pomagal pri njegovem delu.

Na zboru so sprejeli razne sklepe, med drugim sklep o priključitvi kmetijske zadruge Bezovica in kmetijske zadruge Rizana h kmetijski zadrugi Črnikal, ker obe zadrugi zarači svoje pasivnosti in nezainteres-

siranosti nimata izgled za nadaljnji razvoj. V teh krajih pa bodo še vedno obstajale prodajalne, ki bodo še v letu 1953 poslovale v okviru splošne kmetijske zadruge Črnikal.

Člani so se zanimali tudi za manko, ki so ga povzročili v poslovalnicah raznih poslovnih, in sprejeli sklep, da zadruga ne bo trpela škode, ki je nastala zaradi malomarnejšega poslovanja nekaterih ljudi, ampak da za manko obremenijo odgovorne in jim na ta račun pričenjo takoj odtrgovati eno tretjino mesečne plače za povrteni nastale škode. Nadalje so sprejeli sklep, da se v okviru kmetijske zadruge organizira obrtniški odsek za ročna dela zadržnih žena, tako da bo zadruga nudila zasluzek tudi svojim članicam. Žene bodo predvsem izdelovalo domače copate.

Izvolili so nov upravni odbor, ki šteje 15 članov, in nadzorni odbor, ki šteje 3 člane, ter sprejeli tudi sklep o formirjanju raznih posvečevalnih odsekov, kakor so: živinorejski, poljedelski, vinogradniški in sadske.

Za uspehe, ki jih je dosegla zadruga v letu 1952 na področju preobrazbe kmetijstva, gre zahvala v prvi vrsti tovaršu upravniku Pavluču Petru. Zato so ga tudi izvolili za predsednika in delegata zadruge.

Po končanem dnevnem redu so si zborovalci oziroma zadružniki prineseli nekaj litrov pristnega štricanca za dobro voljo. P.L.

DEKANI

V naši vasi se že zdaj pripravljam za pravljavo 1. maja. Sklenili smo, da bo ta dan pravljava v občinskem merilu. Nastopili bodo pevski zbor iz Ospa, Škofij, Timjana, Dekanov in Sv. Antonia ter pionierski pevski zbor iz Dekanov. Tudi člani Partizane nas nameravajo predstaviti s telovadno akademijo.

Na dan 1. maja bo v naši vasi nogometna tekma, zvezcer pa veliko ljudsko ravanje.

xxx

Skoro da se moramo pohvaliti, da nas imajo igralske skupine zelo redno. Doživeli smo gostovanje tolminskih učiteljiščnikov, Lonjerjev in še portoroškega učiteljišča. Sporedi gostovanje so bili skrbno izbrani in so nam pokazali vsestransko udejstvovanje učiteljiščnikov. Škoda le, da čas ni bil primerno izbran, da bi lahko več ljudi gledalo predstave. Vsem gostujocih želimo pri nadalnjem kulturnem delu veliko uspehov in upamo, da bodo še obiskali. M.V.

Šmarje

V nedeljo zvezcer je Ljudsko gledališče iz Kopra uporizilo v zadružnem domu v Šmarjah Mire Pucove »Operacije«. Številni vaščani, ki so napolnili dvorano zadružnega doma, so nagradili igralce za uspeло izvajanje s plaskanjem.

tute in prav tako tudi principijsko motivacijo, po kateri so mogli skladno sodelovati francoski proudonovci, nemški komunisti in angleški trade-unionisti in da pri tem ni bila ovirana harmonija te organizacije, dokler se niso pojavili ljudje, ki so že poprej poskušali ovirati vsako delavsko gibanje — anarchisti z Bakuninom na čelu. Razume se, da je bila moč združenja v do takrat se neznanim poskusu združitve evropskega in ameriškega proletariata. Glavni svet je posodoval samo moralna sredstva in ni imel denarja. Namesto »milijonov Internacionale«, o katerih so večkrat govorili, je ta organizacija večidel bredla le v dogovorih. Menda še niso nikoli s tako malo denarja toliko naredili.

Po Komuni je postal obstoj Internacionale v Evropi nemogoč. Nadaljevanje dotakratne oblike borbe proti vladam in boržuaziji, ki je bila v vseh državah enako vzemirjevana, bi zahtevalo ogromne žrtve. K temu je treba dodati še borbo v samem združenju proti anarchistom in proudonovskim elementom. Igra ni bila torej vredna niti počene pare. Zato je Marx po haškem kongresu, na katerem so formalno premagali anarchiste, predlagal, da se Glavni svet preseli v New York. S tem je bil obstoj združenja zagotovljen za primer, če bi spremenjene okoliščine narekoval potrebo za ponovno delo v Evropi. Ko so te okoliščine

Teden kulturnih prireditev v Postojni

Prejšnji tened je lahko nazival tudi tened kulturnih prireditev v Postojni. V sredo so v kulturnem domu gostovali naši Tolminci — Mestno gledališče — s Cankarjevim Pohujšanjem v dolini Senflorjanske. Doživeljali so rekorden obisk. Dvorana je bila nabito polna, kar je bolj redek pojav v Postojni. Vsečakor zaslužijo pozrtvovalni in talentirani tolminske gledališčniki vse priznanje.

V soboto pa je gostovalo v isti dvorani DKUD »Lucky radnika« iz Reke s svojo pestro folklorno skupino in dramsko skupino. Obisk je bil sicer bolj slab, gledalec pa so bili z izvajanjem gostov kar zadovoljni.

V nedeljo popoldan pa so prišli na svoj ručun tudi naši najmlajši in mladina na splošno, ki je napolnila dvorano kulturnega doma. V goste so namreč prišli KUD iz Planine z lutkovnim odrom. Prikazali so »Zogeo nogice in z njem silno navdušili male gledalce, pa tudi odrasli so se zahvalili. Vsekakor je treba vse pohvaliti pozrtvovalnim planinskim lutkarjem, ki so kar z volumn po mrazu in burji pripeljali sebe in svoj malo odrček v Postojno, da pokažejo tudi okrajnemu sredisču, kaj zmore dobra volja.

Za zaključek pa je Ljudska univerza v ponedeljek imela dobro obiskano predavanje o tajnah vsemirja.

Postojna sprejema prve turiste

Se piha burja okrog oglov, vendar je lepo sončno vreme že privabilo precej turistov v Postojno. Tačko je v soboto obiskalo jamo 400 žena iz LR Srbije, ki so bile navdušene nad njenima lepotami.

Petega aprila pa bo Postojno obiskala prva veda grupe inozemiccev letos in sicer 600 Švicarjev. Postojnski lokalci, zlasti pa Jamska restavracija s svojim novim upravnikom, se moreno pripravljajo, da bodo turiste povsem zadovoljili.

Treba pa bi bilo v najkrajšem času urediti Titov trg z avtobusno postajo — vsekakor do glavne sezone — da ne bo izgledal kot smetišče ali pozabljeni gradbišče.

Brko

Škofije

Notranjo opremo zadružnega doma, ki je eden najlepših v Slovenski Istri, smo v zimskih mesecih precej izpopolnili. Med drugim smo nabavili nove stole za dvorano. Prejšnji tened smo odprli tudi novo trgovino z jestvinami in mešanim blagom.

Moderno urejena dvorana nam omogoča številne kulturne prireditve. Nedavno so nas obiskali člani tolminskega gledališča, ki so uprizarili Ane Christie. Vsako nedeljo pa so kinopredstave. Domača dramski skupina in pionierski zbor se pridno pripravljata za nove nastope.

Smokvica

Kar smo tako dolgo čakali, se je resničilo: dobili smo električno luč. Ko smo zvedeli, da je luč zagorela v Kubedu in Gradišču, smo se takoj zanimali tudi v naši vasi. Tovaris Angel Babic je stopil v dogovor z inženirjem Maksom, delovodjem elektrifikacije in se sporazumel z njim. Prav tako je šel do predsednika občine v Gradišče in uredil, kar je bilo treba. Pod njegovim vod-

stvom smo začeli kopati jame in voziti drogove in drugi potrebni material. Čeprav nam je lani toča uničila vse pridelke, kar nas je skrajno prizadel, smo se vsečeno potrudili, da bomo imeli vsaj luč. Upamo, da bo letos vreme bolj naklonjeno.

Ob zaključku del smo vsem pozrtvovalnim delavcem predili skromno večerjo z zabavo.

Pribivalci Smokvice se najlepše zahvaljujemo vsem elektricistom, delovodjem, cestarju Angelu Babicu in predsedniku občine Jakomu za skrb, ki so jo pokazali do nas.

Vaščani

Sv. Anton

V nedeljo je bil v dvorani zadružnega doma občni zbor kmetijske zadruge. Udeležba ni bila zadovoljiva, čeprav so morali iz istega vzroka enkrat občni zbor že preložiti. Zadržniki so ugotovili, da je znašal lanskotni čisti dohodek zadruge skoraj milijon dinarjev.

Od te vse bodo letos porabili 50.000 din za kulturnoprosvetno delo, drugo pa v glavnem za nabavo kamiona in kmetijskih strojev. Slabost članov zadruge je bila predvsem v tem, da niso obiskovali skupnih sestankov članov in upravnega odbora, kontrolirali delo odbora ter predlagali razne izboljšave.

13. marec - občinski praznik ZB na Rakeku

V soboto so imeli na Rakeku svetano praznovanje 13. marca — občinskega praznika ZB. Na ta dan leta 1942 je 34 pribivalcev Rakeka odšlo v partizane. Imeli so svojo četo, ki je prišla pozneje v sklop Zidanškega bataljona, nato pa v Šerterjevo brigado. Preej jih je padlo, drugi so postali dobri vojaški in politični funkcionarji.

Postojna

Okraini odbor Rdečega kriza v Postojni je predlagal vsem osnovnim organizacijam RK, naj začne z zhranjanjem prijav brezplačnih krovodajalev. Med prvimi so se izdavale tečajnice RK za žensko mladino v Cajnarih. Prepričani smo, da bodo temu zgodlu v kratkem sledili še drugi.

V sežanskem okraju so za IV. kongres Osvobodilne fronte Slovenije izvolili 20 delegatov mnogo kmetov je še vedno izven zadruge, pa tudi za povisanje deležev se člani Fronte premalo zavzemajo, čeprav ima kmetijska zadruga v Vremah vse pogoje, da se razvije v močno organizacijo. Zadruga bi lahko odločno vplivala na dvig kmetijske proizvodnje sprito zelo dobro pogojev za razvoj živinoreje in sadjarstva v vseh vseh vremenskih obdobjih.

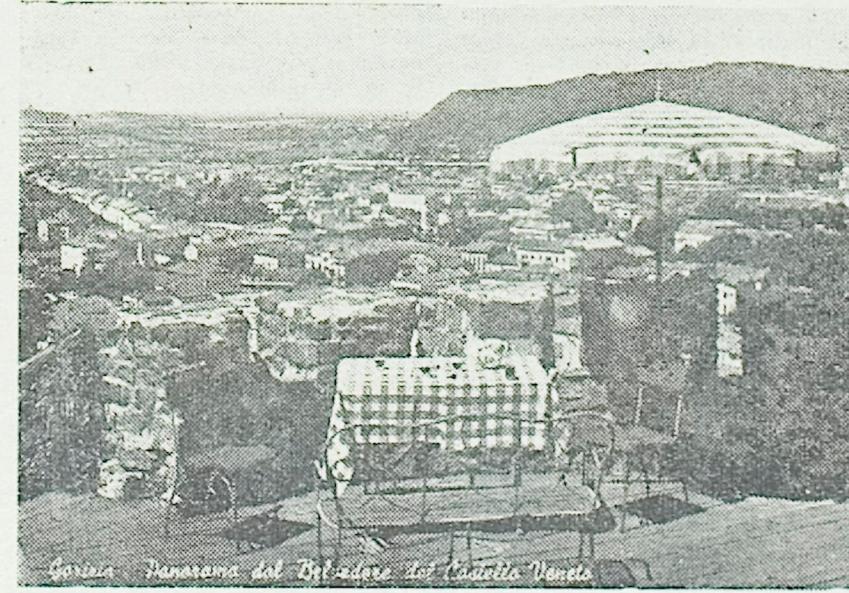
Konferenca je sklemila v duhu reševanja SZDIJ da z aktivnim političnim delom prevzame samostojno vodstveno vlogo v sodelovanju vseh ostalih množičnih organizacij.

Kot osnovno nalogu v borbi za dvig kmetijske proizvodnje pa bo frontalne organizacije vztrajno delale za ojačanje sprošnje kmetijske zadruge in za uveljavljanje naprednih načinov dela posebno pri izboljšanju sadjarstva in živinoreje. Kot stalna politična naloga bo skrb in udejstvovanje v kulturno-prosvetnem delu. V zvezi s pravljavo 10 obletnice osvoboditve Slovenskega Primorja bo občinski odbor OF takoj imenoval širši iniciativni odbor za izdelavo programa za tekmovanje v čast te pravljave, ki se bo vršila za vso Primorsko, nekje na goriskem v septembru. V to tekmovanje, ki se prične takoj bodo vključili vse politično in gospodarsko dejavnost v občini. V okviru tega programa bo frontalne organizacije z organizacijami Zveze borcev organizirale mesec junija partizanski tabor z edkratnim spominske ploščo v vasi Kozjane.

Sprejeli so tudi sklep, da bodo do 1. aprila po vseh sestankih tolmačili pomen popisa prebivalstva, da bo v redu potekal. Po sprejetju sklepa je konferenca izvolila za delegata na IV. kongres OF Slovenije, ki se bo vrnil 26. marca t. l. tov. Zrnec Alberta.

V Divači so v nedeljo izvolili za deležate Kongresa Ivancič Pavlo, v Gradišču tov. Jakomir Anton, v Podgradu tov. Ovčarič Anton in Kragej Marič, v Dutovljah tov. Grmek Alfonza in Obersnel Alojza. V vsem okraju je bilo izvoljenih 20 delegatov, najbolj zaslužnih in predanih članov OF.

J.V.

Pogled z goriskega gradu na Gorico. Na desni strani grič Kalvarija, kjer so divjali streljeni boji v prvi svetovni vojni. V njegovem vročaju slovenska industrijska vas Podgora. Šele v daljavi je Furlanija, od katere je Gorica ločena po slovenskem ozemlju.

do Jadrana

Nova Gorica dobiva podobo sodobnega mesta

Solkan, bivši sedež okraja Gorica, sedaj sestavni del Nove Gorice, je do pred nedavnim izgledal kot nekaka predmestna vas. Ob cestah in poteh so rasle koprive, zunanjost hiš je bila vse prej kot privlačna za oko. Zob časa in dejevje je pustilo svoje sledove, po stenah pa so bili zbledeli napisi iz dne, ko je primorsko ljudstvo izražalo svoje težnje po priključitvi k Jugoslaviji. Novi stanovanjski bloki pa so samevali goli in prazni sredi puste gmajne.

Volilci so na zborih pred volitvami dali predlog, da bi se v proračun vneslo določen znesek za komunalno dejavnost in olješavo Nove Gorice, okolice in Solkania. Danes vidimo, da predlogi volilcev in sklepni niso ostali samo na papirju. Ob pomoči turistično olješevalnega društva Nova Gorica je bilo že mnogo napravljenega za olješavo novega mesta.

Zelo je napredovala ureditev med stanovanjskimi bloki v Novi Gorici. Tam več ne zasija voda, blato je izginilo pod tlakom lepo urejenih cest in pločnikov. Mesto je deloma že dobilo javno razsvetljavo. V bližini gradijo kavarno in športni stadion. Nedaleč od tovarne pohištva pa gradijo moderen olimpijski kopališki bazen.

Vse hiti, da bo do prvomajskega tedna čimveč narejenega. Prvomajski teden bo na Goriškem od 26. aprila do 3. maja. V okviru prvomajskih proslav bo odprta tudi tradicionalna razstava, ki bo prikazovala gospodarsko moč goriškega okraja po osvoboditvi.

Vsi proslav bo vsekakor zgodovinski dogodek: proslava desetletnica vstaje primorskoga ljudstva, proglašitev priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ in ustanovitev primorskih brigad. Na tej proslavi, ki bo na Renškem polju, bodo sodelovali vsi primorski okraji.

Vsa olješevalna dela se bodo nadaljevala, da bo takrat Nova Gorica kot kulturno središče izgledala kot središče in zbirališče ljudi Šoške in Vipavske doline, Krasa in Brda.

Med deli, ki so v načrtu za prihodnje leto je tudi velik likovni spomenik blizu trga Jožeta Srbrniča. Spomenik bo stal okoli pet milijonov dinarjev. Za večja gradbena dela v Novi Gorici dajeta investicije okraj in država iz proračunov.

JP.

Najboljša zadruga na Goriškem in njeno delo

Na Goriškem je najbolj napredna vinogradniško sadarska delovna zadruga Neblo v Brdih. O njej se je povhvalno izrazil tudi znani ameriški sadarski strokovnjak W.H. Thies, ki se je lani kot odpisanc FAO mudil na Goriškem. Zadruga ima vse svoje sadovnjake in vinograde vzorno obdelane, tako da služijo vzhled vsem okoliškim kmecem.

Lani je zadruga uredila 12 ha zemljišča za vinograde, razširila trsnico in nasadila na površini 2 ha breskve. Med zimo so si tudi nabavili potreben material za zidavo skladišč in prosvetne dvorane. V veliko oporo jih je mehanizacija in svoj strojni park stalno dopolnjujejo. Lani so kupili dva nova traktorja, motorni pršilec, motorno in ročno kosilnico ter traktorsko prikolico. Vse stroje 100% izkorisčajo in se z dohodki strojnega odseka že izplačali 1 traktor.

Izven zadruge je le še nekaj družin. Njihovo število se je zlasti skrčilo lani, ko se je vključilo v zadrugo 9 novih članov. V trgovinskem odseku zadruge pa so vključeni prvi gospodarji. Zadruga je prevzela tudi trgovino in gostinstvo v Golem brdu obnaši zapadni mej, kjer ima tudi obrtno uslužnostne delavnice.

Zadržniki delajo v skupinah, ki jih je 18. v Medsebojnem tekmovalnju je 15 skupin preseglo proizvodnji plan, vse skupine pa so ga izpolnile. Za kulturni razvoj in za razvednilo svojih članov je zadruga

nabavila kinoprojektor na ozki trak, tri zvočnike, mikrofon ter kulise in druge predmete za ljudski oder. Tudi lastno knjižnico stalno dopolnjuje z poljudnimi in strokovnimi knjigami in revijami. Imajo tudi pevski zbor in dramski skupino. Samo lani so imeli 18 različnih kulturnih prireditev.

Lanskoletni uspehi bodo zadržniki napotili k novim zmagam in k ustvarjanju še boljših življenjskih pogojev na vseh področjih. J.P.

Naši izseljeni v Ameriki za pomoč gasilstvu

V Loški dolini je gasilstvo eno najstarejših organizacij, saj deluje že nad 65 let. Številni prebivalci so morali v preteklosti zaradi težkega socialnega položaja izseliti. Največ skupin je v Clevelandu, kjer so ustanovili celo svoje društvo »Loška dolina«. Izseljeni niso pozabili na svojo domovino in so pred kratkim organizirali nabiralno akcijo za pomoč gasilstvu v domačem kraju.

Nabiraleci Jennie Fatur, Tony Perušek, Frank Bavec, Johana Špoh, Jennie Okolich, Vene Palčič, John Hace, Julia Pečnik, Angela Buščaj in Jakob Šumadra so do zdaj nabrali že nad 582 dolarjev, kar pred-

Pregarški zadružniki imajo besedo

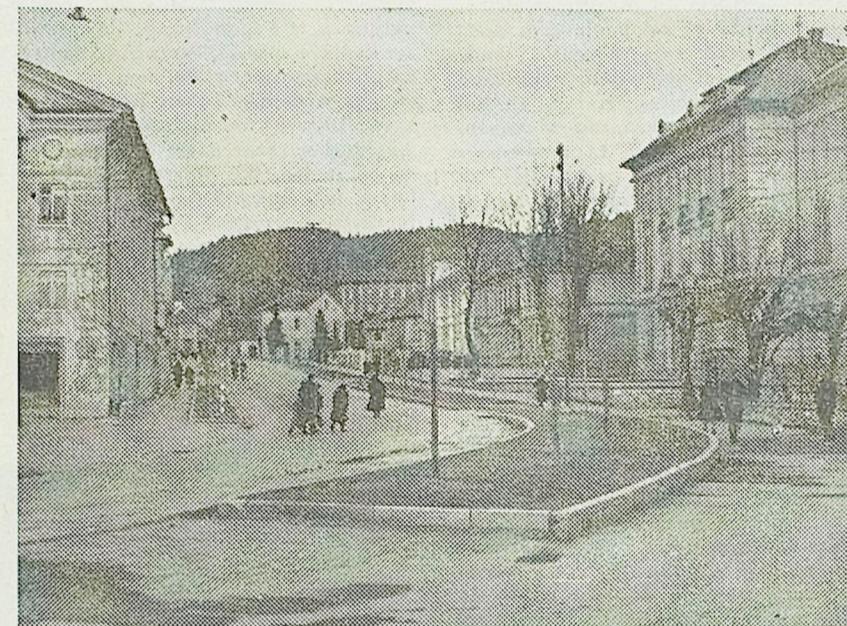
Nedavno je imela naša kmetijska zadružna občina zbor, katerega se je udeležila večina članov. Ta občni zbor je bil predvsem pomemben zaradi tega, ker so člani ugotovili, da so bili lani priči po tolikih lečih aktivni. Čistti dobitek je znašal okrog 500.000 din. Čeprav so nekateri menili, da je ta dobitek posledica nekaj previških cen, so bili vendar vsi s svojimi prvimi uspehom zadovoljni.

V razpravi, kako bomo uporabili dobitek, smo prišli do zaključka, da bomo 60% porabili za nakup mlajih in drugih gospodarskih potrebščin, 15% pa za ureditev prosvetne dvorane, knjižnice in v posebne namene. Ostane dobitek smo namenili za nakup premičnin, za skupni zabavni večer in za nakup blaga za vse člane zadruge. V razgovorih je prišla do izraza osnovna misel vseh zadružnikov, ki so večinoma mali kmetje in delaveci, in sicer, da čim bolj pomagajo razvoju kmetijstva v pasivnih Brkih. Čeprav se nekateri večji kmetje nočenje vključiti v zadružno, so na občnem zboru sklenili, da bodo tudi tem kmetom izboljšali gospodarski položaj.

Nato so člani izvolili novi upravni in nadzorni odbor, ki sta imela med tednom že prvo sejo. Med drugim so sklenili, da bodo sboje v zadružnem domu preuredili v knjižnico, kjer bo tudi radio. Mladini pa tudi starejšini bodo v tem prostoru na razpolago časopisi in knjige, hkrati pa se bodo lahko razvedrili z igranjem šaha.

Z vsoto 50.000 dinarjev, ki jo je dodelila zadruga, bodo nadaljevali z urejanjem prosvetne dvorane.

—am

Postojna pred pomladjo

stavlja okrog 175 tisoč deviznih dinarjev. Vsekakor se bo ta vso krepko poznala gasilec v Loški dolini.

Odveč bi bilo poudarjati hvaljenost gasilcev in vsega prebivalstva doline darovalcem. Njihova plemenita akcija je hkrati zagotovila, da naši izseljeni ne bodo pozabili svoje starosti.

Izseljeni pišejo svojim sorodnikom in znancem, da radi prebirajo tudi »Slovenski Jadranc«, posebno še,

ker v njem večkrat naletijo na novice iz domačih krajev.

Kolektiv našega lista bo zelo zadovoljen, če bo lahko kakorkoli pripomogel k nadaljnemu bližanju in utrjevanju vezi med starim krajem in novo domovino naših izseljencev.

B.R.

Skoraj vse zadruge postojnskega okraja so aktivne

Te dni so skoraj po vseh zadrugah na Postojnskem redni letni občni zbori. Predvsem je razveseljeno dejstvo, da so skoraj na vseh občnih zborih ugotovili precejšnjo aktivnost v poslovanju zadrug. V Starem trgu je na primer prišlo 300 dinarjev dnevnega zasluga na člana zadruge pa so vključeni prvi gospodarji. Zadruga je prevzela tudi trgovino in gostinstvo v Golem brdu obnaši zapadni mej, kjer ima tudi obrtno uslužnostne delavnice.

Zadržniki delajo v skupinah, ki jih je 18. v Medsebojnem tekmovalnju je 15 skupin preseglo proizvodnji plan, vse skupine pa so ga izpolnile. Za kulturni razvoj in za razvednilo svojih članov je zadruga

Pomanjkanje vode

glavna ovira vsestranskem razvoju Postojne

Veliko so že pisali o postojnskem vodovodu. Sedanjega je zgradila še rajna črnožolta monarhija v zadnjih dneh in je zastarel. Omrežje cevi, razpeljanih po Postojni, je že tako izrabljeno in pokvarjeno, da se zlasti poleti čuti zunanjji vpliv na vodo. Zato jo morajo tudi klorirati, tako da poleti skoraj ni za pitje. Razen tega se voda zarača počenih cevi tudi izgublja v zemljo in je zato vsako poletje v največji turistični sezoni Postojna brez pitne vode in celo brez vode za umivanje, kot je to bilo lani. Na kakšne večje gradnje Postojna ne more niti misliti, dokler ne dobi novega vodovoda.

Ne more zgraditi niti bolnice, ki bi jo ves ta predel tako krvavo potreboval, ne more zgraditi novih hotelov, ki bi bodo ob povečanem dotoku turistov nujno potrebeni, ne more niti misliti na zgraditev prepotrebnega letnegra kopalnišča z velikim bazenom, ki bi

Postojno pravzaprav šele napravil za pravo turistično mesto, itd.

Tudi o gradnji ene ali druge tovarne, ki naj bi zaposlila zlasti po redukciji lesne industrije odvečno delovno silo, ne more biti govora, dokler ni zgrajen nov vodovod.

Ni potreben posebej poudarjati,

kakšne velike koristi bi Postojna imela, če bi bila sodobno urejeno

letovišče z dobrimi hoteli, plaval-

ALI JE PRAV TAKO?

Začenjam z objavljanjem kritičnih dōpisov naših bralcev z željo, da pomognemo odpravljati najrazličnejše pomanjkljivosti v našem javnem življenju. Obenem dajemo možnost našim bralcem, da z javnim razpravljanjem rešujejo posamezna za pletena vprašanja, predlagajo izboljšave in odgovarjajo na že objavljeni dōpisi. Želimo, da bi ta kritiček res postal tribuna naših bralcev.

UREDNIŠTVO

TRGOVINSKA INSPEKCIJA ČUVA ZAKONITOST V TRGOVINI IN GOSTINSTVU

Nedavno je prišel v trgovsko podjetje »Egida« v Kopru član okrajne trgovinske inspekcije, da bi ugotovil koliko in vrsto prodanega blaga izven jugoslovanske zone STO. Ti pregledi so sem pa tja potreben iz razloga, da bi preprečili podjetjem na drobno groščasto prodajo in odstranili zadnevne napake. Uredba, ki jo je izdal Gospodarski svet vlade FLRJ, predvidera namreč, da se mora vsako trgovsko podjetje hraniti le z registrirano vrsto dejavnosti. Če se detailist bavi s preprodajo raznih artiklov, gre to seveda na škodo potrošnikov, ker cene naravnajo.

Ko je član okrajne trgovinske inspekcije zaprosil direktorja »Egide«, naj mu pokaže blagajnske knjige in mu dejal, da ima za to potrebna pooblastila, mu je direktor odgovoril negativno. Izgovor je, da podjetje ni dobito regresa na nekurentno blago, ki ga je dobito ob razformiranju ex Egide na Egido in Ma-Ma. Ta izgovor je zelo slab, kajti tu ne gre za neko razformiranje ali kaj drugega, temveč predvsem za odnos do organa trgovinske inspekcije.

Uredba o trgovinski inspekciji jasno govorji, da imajo njeni organi nalogo, da pregledajo v gospodarskih podjetjih ter njihovih poslovnih skladisih vse, kar je v zvezi s poslovanjem, to je od poslovnih knjig, kulturnega poslovanja in notranje ureditve podjetja. Na podlagi ugotovljenih dejstev opozarjajo organi trgovinske inspekcije podjetja na napake in če je prekrose kaznit, ga javijo tudi predstava za edinega primerne zaprtega prostora za telovadbo, ki je v soli — ker pa vodi že star spor z vajščani — zatem pa so tudi na občini v Planini odklonili, da bi društvo imalo primočno zemljišče za letno telovadščico — da ga nimajo. Ima ga pa zato zadružna, ki ga zdaj rabi za skladishe rezanega lesa. S tem so tudi utemeljili svoj negativni odgovor za prošnjo za dodelitev zemljišča. Za lesno skladishe bi lahko uporabili katerikoli kos zemljišča.

Sest in trideset je vseh članov društva, ki kljub vsem zaprekam upajo, da se bodo razmere le kako uredili in bodo končno tudi odgovorni ljudje znali pravilno oceniti veliko vlogo, ki jo ima telesna vzgoja za ljudstvo in še posebno za mladino. Tedaj bodo dobili tudi prostora za telovadbo, ki so danes največja skrb mladega društva.

Brko

ko pričakujemo od njih še mnogo uspehov nastopov.

Ob prazniku svojih mamic so pionirji zbrali nekaj denarja in z lepim darilcem razveselili svoje matere. Njihovemu zgodlu so sledile tudi mladinke. Ob zaključku proslave so žene pogostile vse vaške otroke in mladino.

I.V.

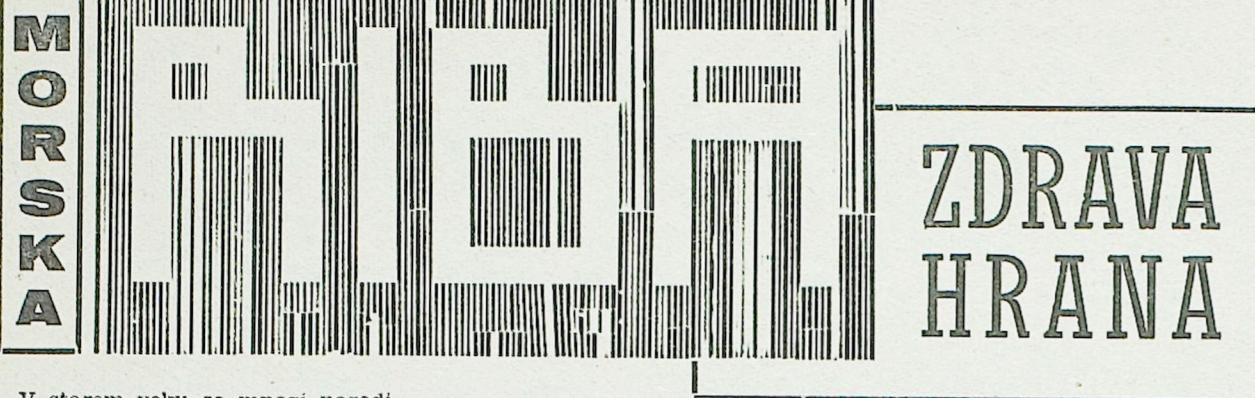
milionov za vodovod. To pa seveda pri celotni postavki pomeni zelo malo in ne zadostuje niti za popravilo sedanjega omrežja. Samo stroški za zajetje izvirka, postavitev črpališč in čistilnih naprav, za izkopove, za polaganje glavne cevi in zgraditev rezervarjev, razdelilnikov in raztopilnikov brez razpeljave v naseljih — so preračunani na 210 milijonov dinarjev. Skupni stroški za celotno omrežje pa bi znesli kar koli 350 milijonov dinarjev, kar pomeni, da Postojna brez republike ali celo zvezne pomoči na zgraditev sploh ne more računati. Problem pa je dejansko tako pereč, da se bodo morali odgovorni nad njim najresnejše zamisliti in tudi ukrepati.

Iz novega vodovoda bi dobivali vodo tudi Ivanje selo, Unec in Raklek. Tako bi bil razbremenjen vodovod v Cerknici, ki mu tudi voda mnogokrat usahne.

Sproščena voda z Nanosa pa bo lahko vsa odvajana na Kras, zlasti v Sežano, ki mora poleti zaradi pomanjkanja vode uvažati celo iz Trsta in jo plačevati v dragocenih devizah.

Kljub našim splošnim težkočam bo le treba najti sredstva, da se vodovod napravi. Gradnje se proračunane na tri leta, nakar se bo njegova korist v najkrajšem času odrazila v povečanem dotoku turistov. V vsesplošnem razvoju Postojne, zlasti pa še na zdravstveno stanje prebivalstva. Največja želja vseh je: čim več dovoli in dobre pitne vode!

Brko

LADO SMREKAR:

POMLAD 1944.

O, zemlja, mučena in potepitana,
izdana tisočkrat in vsi prekleta,
v mrtvaški prti krvi, gorjá odeta —
po rabljih krutih vsa si opljuvana.

Od modrega morjá do Korotana,
od Sotle do vrhov, kjer sredi leta
v blestečega smegá si pláš odeta —
ječiš porušena in vsa požgana.

Od Soteske rabiške zadruge, da uredijo ribolov,

na bazi na sodobnejši, zahtevam da

naša časa prilagojen način,

da ne škodi pravilnemu procesu

na rasti v živiljenjskih funkcijih.

Iz tega izhaja, da so beljakovine ven-

dar edini nenačenostji stavnih

naše hrane. Med našimi običaj-

nimi hranični faktorji so beljakovine

v največji meri v jajcih, sru-

in mesu. Ker nam zaradi svoje emo-

čnosti vsakodnevna hrana iz jaje

in se ne bi prijavil, ostane meso

ko najbolj različen, rentabilen in

ekonomični faktor naše hrane za-

radi tega, ker vsebuje meso poleg

relativno visokega procenta beljak-

ovin tudi precejšnje količine ma-

ščob.

V glavnem je ribje meso po svoji

stavnini enako ostalim vrstam me-

sa, in približno enako pri vseh

rečnih in morskih ribah. Izjema so

neke vrste rdečulj, ki imajo precej-

šen odstek masti.

Ker mora človek svojo dnevno

povečalo do 3.000 kalorij pokriti

prvenstveno z 100 gr beljakovin in s

90 gr maščob, mu ob ribi za zadost-

no in dobro hrano zadostuje, da

dnevno poje okrog ½ kg ribjega

mesa, ostanek kalorij pa dopolni z

ogljikovimi hidrati (s kruhom,

krompirjem, rižem itd.), ki sami

vsebujejo nekoliko beljakovine.

Kaj je ta beseda pomenila, da

ribarstvo, kar je vse vbetje

ribarstva, tudi predstavljal za

Slovenije v okolici Kopra. In to bo-

mo skušali povedati danes.

Napak je mnenje laikov, da je

tkzv. belo meso (sem spada tudi

ribo), lažje prebavljivo kot tkzv.

črno meso. Ta razlika v izgledu

mesa prihaja od njegove različne hi-

stološke strukture (v viakencih be-

lih misic je več kontraktinjih fibril,

a v črnih več plazme). S kemične-

ga vidika je njihov organski sestav

praktično enakovreden z ozirima na

meso kot hrano.

Crno belo (ribje) meso je ena-

ko hranično in enako prebavljivo.

Prebavljivost mesu varira edino v

primeri z odstotkom masti in različnim načinom priprave mesa kot

hrano. To velja za vse vrste mesa,

pa tudi za ribje. Kuhane ribe so lažje

prebavljive, toda kuhane ribe

izgubijo več svojih hraničnih sesta-

vin, ki se izgubijo v vodi (razen

ko se priravljajo ribja juha), dočim

je dušeno meso in pečene ribe ne-

kaj težje prebavljivo, toda tedaj

vsebuje v sebi vso hraničnost, in je

obenem okusnejše kot jed.

Ce sedaj ozremo se na okus

ribjega mesa, in pustimo ob strani

tisto, znano, da so okusi različni,

vendar lahko trdimo, da je dobro

in večše pripravljeno sveže ribje

meso okusnejše kot vsako drugo me-

si, ki služi ljudem za hrano in

za zaradi tega, ker je več različnih

vrst rib, od katerih ima vsaka svoj

poseben okus in se drugače pripravlja.

Cepav je tako, vendar pri nas

ribi razmeroma malo zauživamo. V

obmorskih mestecih je precešnjša

potrošnja ribe. Toda v notranjosti

naše hrane, ki je na jih pomenila simbol molka božanske narave. V starih egiptovskih hieroglifih je riba pomenila bogastvo. Znano je, da je riba bita simbol starega kristjanstva. V grubih srednjeevropskih plemstva je riba pomenila ljubezen do domovine in v previdnost. Cetudi so jo nekdanji narodi spoznali, celo občevali, je vendar od nekaj hrana in vsej vrteč obstanka mnogih plemen in narodov ob obala morja, jezer in velikih rek.

Danes, v dobi ogromne razmnoževanje človeštva, ko je na zemeljskih krogih nad 2 in pol milijard ljudskih želodev, ki jih je treba dnevno nastisiti, nam prihaja pred oči teorija Angleza Mathwusa, ki sili načionale ekonome, da najdejo nove izvore hrane za obstojo človeštva.

Zato tudi ribe, ki nimajo ostanki znamenjena. Vidimo, da skoraj vsi napredni narodi, zlasti tisti, ki so srečni posetniki mornarje, propagirajo čim večji potrošek ribjega mesa, da načini, temveč že morje njiva, ki trajno in v izobilu rodi, da je treba znati le pobrati.

Mar je ribje meso manj hranično, težje prebavljivo, manj okusno ali dražje od ostalih mesov (govejega, svinskega, od perutnine, divjadične itd.)

Ribje meso je popolnoma enakovo dnevno mestu osinali živali, ki se uporabljajo za človeško hrano.

Iz nauke o prirodnosti živilčev organizmov človeške hrane vemo, da potrebujemo človek dnevno za živilje in okrog 3.000–3.500 kalorij hrane. Delavec, ki opravlja težko delo, potrebuje dnevno tudi do 5.000 kalorij. Ce pustimo ob strani neke izražite sestavne dele (vitamine, anorganske soli itd.), mora naša hrana obstajati iz treh glavnih sestavin, ki so več ali manj potrebne našemu organizmu: 1. maščobe (živalske in rastlinske, olja itd.), 2. beljakovine (organske spojine, proteini, albumini itd.) in 3. ogljikovi hidrati (škrob, moka, sladkor).

Dnevna količina naše hrane, ki odgovarja 3.000 kalorijam, mora vsebovati maščobe, beljakovine in ogljikove hidrate, toda v prvi vrsti so potrebne beljakovine, kajti človeški organizem brez njih ne more obstajati. 1 gr beljakovinu da 44 kalorije, 1 gr masti 9,3 kal, 1 gr ogljikovega hidrata pa 4,1 kal.

Forster je izračunal, da za normalno in zdravo hrano potrebuje odrasli umski ali ročni delavec, star okrog 35 let, dnevno 133 gr beljakovine, 95 gr masti, 422 gr ogljikovih hidratov, kar da vrednost 3.159 kalorij.

Maščobe in ogljikovi hidrati se lahko za več časa omejijo brez tež-

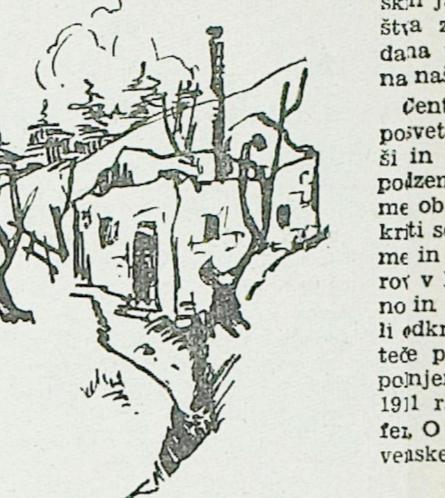
nosti, da ne bi dosegli preveč težje.

Obilen ribolov na naši Jadranski obali

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

Norveška, Kitajska 1.000–1.100, Kanada, Španija, Alasko, Francija 350–450, Portugalska, Nizozemska 200–250, Novi Zelandija 100, Turčija, Finska, Irska 10–25.

Z ribarstvu so v okzi zvezri še nekatere postranske gospodarske panoge, ki jih je treba omneniti, namreč gojenje ostriša, gobarstvo in korlastovo. O velikih ledenejih jamah v Slovenskem Primorju je obširno poročilo.

S. B. P.

jih posledic za človeški organizem, ki ima svoja rezervna hranična v podkožnem tkivu, toda 100 gr beljakovin mora vsak človek dnevno zaužiti, da ne škodi pravilnemu procesu rasti v živiljenjskih funkcijih. Iz tega izhaja, da so beljakovine vendar edini nenačenostji stavnih naše hrane. Med našimi običajnimi hraničnimi faktorji so beljakovine v največji meri v jajcih, sru- in mesu. Ker nam zaradi svoje emocijnosti vsakodnevna hrana iz jaje in se ne bi prijavil, ostane meso kot najbolj različen, rentabilen in ekonomični faktor naše hrane za domovine in prevladovanje v načinih.

Naši posredniki so vse posredovali

ribolov v Jadranski obali.

Obilen ribolov na naši Jadranski obali

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

je ena izmed najboljših načinov za

obnovitev naše hrane.

Zdrava hrana

Vtisi s turneje Tolminskega gledališča

Na članek o gostovanju Tolminskega gledališča smo prejeli odgovor, ki ga v celoti objavljamo z željo, da se k razpravi oglasti se kdo, ker se nam zdi odgovor nenačelen, tudi osebno žaliv in nerazsoden.

UREDNIŠTVO

Na povabilo Zveze slovenskih prosvetnih društev v Kopru je izvedlo tolminsko gledališče v začetku marca deset dnevnega turneje po koprskem okraju. Pri tem je gledališče uživalo vso moralno in materialno podporo od strani Prosvetne zveze kakor tudi od strani političnih organizacij. Namen gostovanja je bil, da pride do zbljanja na kulturnem polju med najsevernejšim delom našega Slovenskega Primorja ter najjužnejšim obmorskim delom naše domovine. Simbolično naj bi se znašla na istem polju Triglav in naše morje. Ni torej slučaj, če je bila za gostovanje izbrana ravno »Triglavsko bajko«, v kateri ravno simbolična povezava pride do izraza. Podrobna organizacija turneje je bila poverjena predstavnikom koprskega gledališča.

»Triglavsko bajko« so naštudirali naši bodoči vzgojitelji, tolminski učiteljiščniki s sodelovanjem učencev osnovne šole in gimnazije, s Cankarjevimi »Pohujšanjem v dolini Šentflorjanskem« ter z »Ano Christie« pa je gostovalo tolminsko gledališče. Ceprav ni bila razpredelitev predstav popolnoma v redu, so želi učiteljiščniki s svojimi predstavami uspeh za uspehom. Pri Sv. Antonu je bila po cudnem naključju dan prej predstava koprskega gledališča »Operacija«. Predstava za »Triglavsko bajko« je bila napovedana za 5. uro popoldne. Vendram se gledalci do tega časa niso zbrali ter se je začetek predstave prenesel na 8. uro zvečer. Ob pričetku predstave je bilo malo gledalcev, ko pa se je zavesa odgrinila in so gledalci videli krasno sceno ter polet mladih igralcev, so takoj alarmirali celo vas, tako da je bila v sredini predstave dvorana že nabito polna. Gledalci so glasno aplavdirali mladim igralcem. Od konca gostovanja so bili mladi učiteljiščniki za svoje pozrtvovalno delo pojavljenci in nagrajeni, za kar se najprisrcneje zanavljavljemo Zvezi slovenskih prosvetnih crutev, kakor tukor tudi oblastnim in političnim raktorjem. Ljudska prosveta Slovenije je považna učiteljiščnike tudi na gostovanje v Ljubljano.

Tolminsko gledališče je prvič nastopilo v Kopru 5. marca s »Pohujšanjem«. Puščka je sorazmerno zelo dobro napomnila lepo koprsko dvorano ter je z velikim zanimanjem sledila izvajjanju. Občinstvo se je o predstavi izrazalo zelo pojavljeno ter je igralce tudi nagradilo z aplavzom. Uspeha ne morejo zmanjšati niti negativne izjave upravitelja koprskega gledališča.

Naslednji dan, v petek je tolminsko gledališče gostovalo v Piranu. Skoda, da se je v začnjem trenutku prenesla proslava cneve zena s sobote na petek, ceprav je bil dan žena sele v nedeljo. Po proslavi smo prečajali Cankarja, ki ga pa na zaost vecji del puščke rauči jeziku ni razumel. Zelo nam je ugajala piranska dvorana, nato je stečna preustava »Ane Christie« v Skočiljan, ceprav ta kraj ni bil v programu predviden za gostovanje. Puščke je bilo sorazmerno malo, vendar pa nam ni zai, da smo gostovali tudi na skrajni meji našega sedanjega primorskogozemlja. Zelo smo bili zadovoljni s predstavo »Pohujšanje« v Dekaninu, kjer je puščka skoraj popolnoma napomnila prostorno dvorano novega zadržnega doma.

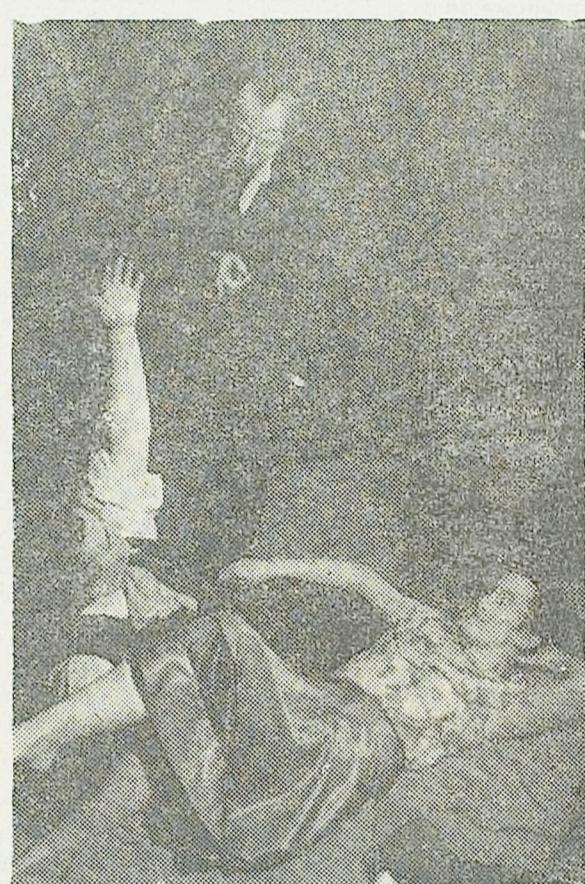
Zadnjo predstavo smo igrali v Kopru in sicer »Ano Christie«. Pri doori osvetljavi je prisla do izraza scena, ki je bila zelo elektrna, predstava pa je bila odigrana dobro in jo je tudi publike toplo sprejela.

Po predstavi smo se čudili dezorientiranim kritikam vodusva koprskoga gledališča. Polovica njih je trula, da je bila druga preustava za 100% boljša kot prva, ostala polovica pa je trula, da je bilo »Pohujšanje« za 100% boljše kot »Ano«.

V splošnem pa smo bili s govoranjem v Kopru zadovoljni ter se zanavljavljemo vsem, ki so kakorkoli to nase zanjanje podprt. Koprsko gledališče pa vabimo, da se tudi ono predstavi nasemu tolminskemu občinstvu.

ZDAJ PA SE NEKAJ PRIPOMB NA »STROKOVNO« MNENJE TOV. PELANA

Ce človek prebere izredno negativno kritiko tov. Pelana v »Slovenskem Jadrancu« z dne 13. III. 1953 ter pozitivno kritiko tov. Darinke Musarjeve in bivsrega direktora ljubljanske drame Pavla Golija, v »Ljudski Pravici« z dne 14. marca 1953, takoj opazi, da si ti dve kritiki diametralno razlikujejo. Vse kar tov. Musarjeva in tov. Golija ponavljata, to isto tov. Pelan ostro graja. In vendar je ravno tov. Musarjeva pri svojih kritikah zelo oprozna (primerjaj njeni dve kritiki predstav »Svoboda« v Senovem in Vevčah — Socialistična misel št. 5 1953 str. 345). Nehote dobi človek vtis, da je tov. Pelan premil in neizkušen, da bi napisal objek-

tivno kritiko, ali pa je napisal kritiko pristransko, z namenom, da bi na vsak način prikazal, da se na amaterski bazi ne da ničesar posnetega napraviti in da je edini rešitev profesionalizem.

Tov. Pelan n. pr. pravi, da je bi-

lahko da amatersko gledališče takoj kvalitetno predstavo.

Ce človek primerja kritiko Musarjeve, podprtjo tudi s odobravljeno publike, s kritiko tov. Pelana, si lahko takoj ustvarimo sliko, zakaj je bilo potrebno napisati ta-

O strokovnem šolstvu v tolminskem okraju

(Nadaljevanje in konec)

Izmed navedenih šol imajo lastne internate Vajeniška, Gozdarska in Elektrogospodarska šola ter Rudarska šola. Telesna vzgoja in kulturno-prosvetno udejstvovanje je na teh šolah kot v internatih precej razgibano. Na lanskem okrajnem mladinskem festivalu so se izkazali zlasti mladinci Elektrogospodarske šole, ki imajo tudi svoj pevski zbor, tamburaški orkester, dramatični in streški krožek ter mocno sanovska sekcijski, prav tako mladinci Rudarsko-industrijske šole, ki imajo tudi pevski zbor, mešani orkester in dramatsko sekcijski. Tudi pocitniška zveza je na navedenih šolah nasla precejšnje število pristasev. Poseteni pa sta se tudi soli izkazali s svojimi izdelki na okrajni razstavi pionirskih in mladinskih ročnih del. Tudi cipkarski soli sta na isti razstavi pokazale uspene celoletnega dela na skupni razstavi, ki bo v Idriji.

Že v letosnjem letu se bodo izvedle vse priprave za otvoritev stajne kmetijsko-zivinorejske šole v Kobariju, potujece okrajne gospodinjske sole ter cipkarske sole v Bovcu.

Ker ima elektrogospodarska šola v Cerknem dobro urejen internat s

kapaciteto 160 gojencev, šola pa nima namena prekorati števila 100 gojencev in ker so tudi na razpolago primerne vsem zahtevam odgovarjajoče delavnice, bi bilo zelo priporočljivo, da bi Svet za prosveto in kulturo LRS namestil tja urarsko-industrijsko šolo za katero, kolikor nam je znano, že dalj časa išče primerne prostore. Splošno je znano, da je tolminski okraj skorobrez vsake industrije in v splošnem pasiven. Znano pa je tudi, da ima kljub veliki razsežnosti le kratek del železniške proge Jesenice—Gorica in da je v okraju samo 5 km deležno te sreči, da imajo že niško postajo. Že samo to testo nam dokazuje, da se v dogajenem času ne bo razvila kaka večja industrija. Pač pa bi bil možen razvoj fino-mehaničnih del n. pr. urarsko itd., ki bi se s časom tudi razvilo v domačo obrt ter dvignilo gospodarsko moč okraja. Pokrajinsko in po lepotah se tolminski okraj lahko primerja. Švici in kakor je tam našla pogoj prav tovrstna industrija, tako bi se v tem letu lahko razvila tudi v tolminskem okraju. Sedanja pasivnost bi se omilila, kar pa je nujno, zlasti če upoštevamo obmejnost. Upamo, da bo Svet za prosveto in kulturo LRS upošteval tudi ta moment ter namestil urarsko šolo v Cerknem.

V. P.

la predstava »Pohujšanje« režijski popolnoma zgrešena, da so se tipi preveč karikirali, da je Peter popolnoma zgrešil svoj lik posebno na začetku drugega dejanja v dialožu z Jacinto, da je bil zaključek predstave necankarski itd.

Te iste »mapake« pa ravno izkušena Muserjeva in Golija, ki sta videla že precej predstav »Pohujšanje«, pohvalita. »Doživelva sem presečenje. Z desk preprostega odraje v nekaterih scenah, zlasti drugega dejanja, zavel dih prave umetnosti. Režiji, ki je poučila groteskno osnovno farse, je uspelo izločiti tudi drugo osnovno — liričnost. Pestra galerija šentflorjanskih rodiljubov je bila prikazana v Cankarjevem smislu. »Moja želja je, da igralke in igralci vse moje besede in vse označene geste karikirajo... Peter, v prvem dejanju šibak, je našel že v prvem prizoru drugega dejanja pravo barvo vlogе in prijetje vztrajal do konca.«

Predstavo si je ogledal pesnik Pavel Golija, ki je rekel, da ni pričakoval in ne bi mogel verjeti, da

ko negativno kritiko. Ne drži tudi, da je Mat igral v »Ani Christie« preveč hrupno, Irci so znani vročekrvene in pretepači (primerjaj Jack London: Dolina meseca).

Kritika glede nepopolnoma izdelanega jezika v »Ani Christie« drži. Upoštevati pa je treba, da natanko brušenje jezika zahteva silno veliko časa, ki ga pa amaterski igralec ob vsej svoji poklicni zaposlitvi nima preveč na razpolago.

Deplasirana so namigavanja, naj se Cankar ne igra, ker je še za ljubljansko dramo pretežak. Njegova umetnost ni nikaka magija, ki naj ostane pred preprostim ljudstvom zaprta z deveterimi kluči. Cankar je pisal za nas, ne za Kitajce, ki tudi ne bi razumeli našega specifično slovenskega klečeplazenja, ki ga Cankar biča. Naša dolžnost je, da Cankarja študiramo in približujemo ljudstvu, ne pa, da ga odvračamo od ljudstva.

Po nepotrebni si dela tov. Pelan sive lase radi našega repertoarja, češ da ne bom z njim nikjer uspeli. Še se ni posušilo črnilo na njegovem peresu, ko si je ogledalo »Pohujšanje« v Sežani 450 gledalcev v Postojni pa 620, to je v tisti dvorani, v kateri je imel tov. Pelan pri svojem gostovanju s profesionalnim gledališčem samo 60 gledalcev.

Svetujemo torej tov. Pelanu, da izboljša kvaliteto svojih predstav ter da bi bil v bodoče bolj gostoljuben in upošteven do amaterjev — pa brez zamere.

VIKTOR KLANJSČEK

V Sečovljah smo ustanovili prosvetno društvo »Svoboda«

Precjeno nedeljo so na pobudo agilnega inicijativnega odbora ustanovili v Sečovljah kulturno-prosvetno društvo »Svoboda«.

O pripravah in o delu pred ustanovnim občinskim zborom je poročal tovarš Martinčič. Dramska sekacija je že trikrat nastopila doma in v Sv. Petru z igro »Zadrega nad zadrgo«, pevski zbor pa je nastopal na vseh proslavah. V razpravi so člani stavili mnogo novih predlogov in pobud za nadaljnje delo, govorili so o vključitvi mladine v ljudsko-prosvetno delo, dviganju narodne zavesti, vzbujanju ljubezni do slovenske knjige, jeziku ter o borbi proti nazadnjaštvu in škodljivim vplivom. K dvorani in odrhu bo treba dograditi se garderobo in sobo za knjižnico, kar bo predvsem naloga novega odbora, a društvo se vnaprej pripravlja upravi in sindikatu rudnika, da še naprej pomagata moralno in materialno, kakor sta tudi doslej, ko sta bila iniciatorja za gradnjo odrha, dvorane, nabavo zaves itd.

V začetku bodo v društvu delale naslednje sekcijske: pevski zbor, recitacijski zbor, dramska skupina, izobraževalna sekacija, šahovska sekacija, fizkulturna skupina, knjižnica. Fizkulturna sekacija pa bo z ustanovitvijo »Partizana«, na kar že zdaj mislijo, odpadla.

Te v začetku bodo v društvu delale naslednje sekcijske: pevski zbor, recitacijski zbor, dramska skupina, izobraževalna sekacija, šahovska sekacija, fizkulturna skupina, knjižnica. Fizkulturna sekacija pa bo z ustanovitvijo »Partizana«, na kar že zdaj mislijo, odpadla.

H-L

TRIJE KROGI

(Nadaljevanje s 7. strani)

Sekundanti so gledali zelo prestrateni. Nasprotnika v kočiji pa sta bila zverišena vsak v svojem kotu, medtem ko sta bila do vrata rdeča od sramu. »Pravzaprav bi mora...!«

Oba sta pomislišti isti hip s krčevito stisnjениmi rokami. To je očil zelo slab manever. »Bolelo bi,« sta razmišljala. Ostra bolečina, rezko paranje kože ter dolga in ozka odprta rana, nalik črti na pivnici — če to ne, pa občutek bodala v mesu — jima ni nič kaj dišala. Kaj bi bilo najboljše in najhitrejše? In kako? Med rebra?

Kočija je odšklepatala dalje. Duh po sveži krvi in plesnihi oblekah pa jima je postajal vse neznošnejši. Kazalo je da bo ta pot mimo sončnih hiš trajala večno. Vsaka najmanjša malenkost je že izgledala živa in ostra: oknice v cvetujočem, geranje v košarah in prah na stopnicah. Kočija se je obrnila, golob je pobegnil nekaj metrov naprej in se dvignil v zrak. Nenadoma je človek v kotu zakašjal in Charles je poškočil ter se iz strahu ugriznil v jezik. Njegova bodala se je zasvetilo, želodec pa se mu je skrčil kot ob bolečini.

Toda nasprotnik se je spet zagledal skozi okno, prav ko je Charles skočil, da bi se bramil. Ponovno sta oba sedla. Onkrat okna je obstala ograja. Konj je poskočil in se ustavil. Nasprotnika sta se spogledala. Oba sta se čutila kriva, da sta še pri življenju.

»Tole je drugi krog, ali ne? Nismo še končali, ali smo? Nismo končali?...«

»Ne to je šele drugi. Vrag vzemi tega kočija, da —?« Kočija je posjetila, da ima kljub veliki razsežnosti le kratek del železniške proge Jesenice—Gorica in da je v okraju samo 5 km deležno te sreči, da imajo že niško postajo. Že samo to testo nam dokazuje, da se v dogajenem času ne bo razvila kaka večja industrija. Pač pa bi bil možen razvoj fino-mehaničnih del n. pr. urarsko itd., ki bi se s časom tudi razvilo v domačo obrt ter dvignilo gospodarsko moč okraja. Pokrajinsko in po lepotah se tolminski okraj lahko primerja. Švici in kakor je tam našla pogoj prav tovrstna industrija, tako bi se v tem letu lahko razvila tudi v tolminskem okraju. Sedanja pasivnost bi se omilila, kar pa je nujno, zlasti če upoštevamo obmejnost. Upamo, da bo Svet za prosveto in kulturo LRS upošteval tudi ta moment ter namestil urarsko šolo v Cerknem.

»Dioooo... naprej hihot...«

Sekundanti so pritekli, da bi zvezeli za rezultate bitke. Charles se je vrtil po kočiji, da bi s tem vzbudil videz ogorčene borbe vse dokler bi jih utegnil kdo izmed gledalcev opazovali. Potem je zagnril okno in kočija se je ponovno premaknila. Tedaj je nasprotnik nekote izpuštil bodalo. Oba sta začela tipati po tleh. Bodalo je padlo pod sedež. Medtem pa so tekle dragocene sekunde. Pod njunimi prsti, ki so brskali po tleh pa se je širil vonj prahu, miši in trhlega lesa.

»Dioooo... !« je vpil kočija.

»Prekleti, urezal sem si prst,« je reklo Charles. »Nisem vedel, da je ta hudič tako oster.« Osa je prilepla z zunanjim strani na okno in zaprla svoje želo v umazanijo.

»Tole je zadnja runda,« je reklo Charles in sesal ranjeni prst. »Nismo izgubili mnogo časa.«

Mladenič je odkril klobuk in si obrisal potno čelo. Roke je imel umazane. Zelel je govoriti, toda bil tako živčen, da je požiral besede. Vznemirjen je z bodalom brskal po tekli.

»Mislite, da ne bi bilo prav, če se ne bi borila? Mislim, da je tu pre malo prostora. Nihče nima tu preveč izgledov, ali ne?«

»Jaz — jaz ne vem? Veste, odstopiti ni preveč športno. Nazadnje pa, jaz sem zaradi določene stvari po oblaščen prejeti zadoščenje.«

»Pripravljen sem, da se izpovem. Bodite prepričani. Nisem zelel, da se prepričam z Vami. Ne vem kaj me je privedlo, da mislim — ne bom več videl; obžalujem in se Vam opravičujem...«

»Dobro, morda...«

Ali je kraški zemlji potrebno apno?

Vsa povojna leta v Sloveniji mnogo govorimo in pišemo o apnenju raznih zemelj v zvezi s povečanjem hektarskih donosov. Ker so pa pri podnebne in talne razmere posem drugačne, s svojevrstno rdečo zemljo, ki je klasična domovina tezana, je potrebno, da tudi mi, ki jo pobliže poznamo, nekaj o tem apnemorimo.

Prahlino apniti ni tako enostavno, ker se z eno in isto mero (dozo) ne morejo izrabiti kulturne in tudi ne prosti rastlini. Nasprotno temu pa poleti vzhodne vrčne plasti sesajo vodo iz nižje ležečih plasti zemlje. S to vodo pa se le deloma vračajo one hranilne snovi, med temi tudi apnene, ki so bile odpaljene v deževni dobi.

Krompir, rž, oves prištevamo k osidilnim rastlinam. To pomeni, da uspevajo bolje na nekoliko zasnovanih njivah, kjer je v zemlji malo apna. Vsa kmečko gospodarstvo ima navadno že stalno določene njive za krompir, ker na Krasu ni vsaka ujiva za to primerena. Take njive bomo na lahko apnili, vsako osmo ali deseto leto, ker, kakor je znano, rabijo tudi te rastline za svoj normalni razvoj nekoliko apna. Od vseh pri nas gojenih rastlin rabi pa najmanj apna krompir, čigar domovina so južnoameriške visoke Ande z granitnim tлом. Pšenica in ječmen sta na primer tipični neutrofilni rastlini. Meteljka ali lucerna, pesa in zelje pa so rastline, ki ne prenašajo kisih tal, to je takih tal, kjer je v sestavi zemlje le pičlo udeleženo apno. Z enkratnim pridelkom zelja odnesemo iz hektarja površine 400 kg apna, ki ga vsebuje zelje.

Kakor sem že prej omenil, se na splošno s kapilarnostjo in izhlapevanjem vrača v gornji sloj nekoliko apnene. So pa polja nekaterih kraških vasi, ki so jim nujno potrebna apnenja, ker samo s kalcifikacijo in humifikacijo lahko obdržimo trajno in pravilno strukturo tal. Polja, ki jih obkrožajo travniki z mnogo rastev in mahov, kažejo potrebo po apnu. Tudi nekateri pleveli na samih njivah so zanesljivi znak, da je tista zemlja zakisana in revna na apnenju. Med te spadajo: smrdelika — Anthemis cotula, plazeča zlatica — Ranunculus repens, enoletni mesič — Scleranthus annuus, mačehica ali sirotica — Viola tricolor in še razne druge kalefobne vrste, ki delajo tem družbo. Da manjka njivi apna, poznamo tudi po tem, da se hlevski gnoj prehitro razkroji, da drugo leto po gnojenju komaj še najdemo sledove gnoja. Zemlja brez apna požre ali seže gnoj. So pa še drugi znaki, na primer če ob zadostni vlagi in topotli ni pravega razmerja med slamo in zrnjem na pridelkih žit. Sicer pa bistro oko strokovnjaka mora ujivo že od daleč opaziti in vedeti, kaj ji manjka.

Nekateri se bojijo poznih slan, kar ni izključeno, če bo tako vreme še trajalo. To bi napravilo še več škode na mladih trt kot poletna toča. Kako se vreme sprememb! Po prvi svetovni vojni smo že 15. aprila obirali prve češnje v sončnih leghah.

Zgodnji grah, ki je izkili, trpi po manjanje vode. Prej ga pa nismo mogli saditi zaradi stalnega deževja. Nekateri so zadnje dni februarja sejali oves in ječmen, ki se sedaj nista izkilla. Pšenica bi zelo potrebovala lahek dež, da bi se opomogla in začela rasti. Posebno so zaskrbljeni živinorejci, ker jim manjka sena, katerega morajo kupovati. Ce bi prišel lahek dež, bi pašniki takoj ozeleneli.

Nekateri se bojijo poznih slan, kar ni izključeno, če bo tako vreme še trajalo. To bi napravilo še več škode na mladih trt kot poletna toča. Kako se vreme sprememb! Po prvi svetovni vojni smo že 15. aprila obirali prve češnje v sončnih leghah.

Upamo, da bo čez nekaj dni z nastopom pomladni tudi današnjemu vremenu le prišla sprememb in nam prinesla dež in tople dni.

Babič Franc

ter izpran v nižje plasti, tako da ga ne morejo izrabiti kulturne in tudi ne prosti rastlini. Nasprotno temu pa poleti vzhodne vrčne plasti sesajo vodo iz nižje ležečih plasti zemlje. S to vodo pa se le deloma vračajo one hranilne snovi, med temi tudi apnene, ki so bile odpaljene v deževni dobi.

Apno vpliva tudi na gnojila, da postanejo njihove hranilne snovi laže dostopne rastlinskim koreninam. Brez apna rastlinam niso dostopna iz domačega hlevskega gnoja, še manj pa iz umetnih, rudniških gnojil. O tem se lahko prepriča vsakdo, kajti na takih imenovanih kislih zemljah, iz katerih je apno izprano, ne učinkuje ugodno niti umetno gnojilo.

S tem pa smo pa je nekaj povedali o pomenu apna za življenje rastlin. V kakšni obliki, kolikor in kdaj ga bodo naši zemlji dodajali, pa prihodnjič kaj več.

Josip Ukmur

Apno vpliva tudi na gnojila, da postanejo njihove hranilne snovi laže dostopne rastlinskim koreninam. Brez apna rastlinam niso dostopna iz domačega hlevskega gnoja, še manj pa iz umetnih, rudniških gnojil. O tem se lahko prepriča vsakdo, kajti na takih imenovanih kislih zemljah, iz katerih je apno izprano, ne učinkuje ugodno niti umetno gnojilo.

S tem pa smo pa je nekaj povedali o pomenu apna za življenje rastlin. V kakšni obliki, kolikor in kdaj ga bodo naši zemlji dodajali, pa prihodnjič kaj več.

KMETIJSKE ZANIMIVOSTI

pa vedno pravi, da so leta 1952 vsi predpisi o tem prenehali veljati in zato letos ne bodo več obvezno odvajovali volne.

Kmečka delovna zadruga v Gribljah v Beli Krajini je sklenila, da začne letos saditi tudi tobak. To bo hkrati prvi večji poskus gojenja tobaka v Beli Krajini.

Povrnino bodo iz Jugoslavije uvažali tudi Nemci. Letos jo bodo uvozili za 500.000 DM. Poleg tega so sklenili tudi pogodbo za 1.3 milijona finega nepredelanega srebra.

Kako in kdaj gnojimo

SE SME MEŠATI

	Se ne sme mešati z gnojili:	tič pred uporabo	vsak čas	Kdaj se gnoji
GNOJILO				
NARAVNA GNOJILA (hlevski gnoj, gnojnica, kompost)	apno lesni pepel apnemi dušik Thomasova moka	amonosulfat čilski soliter superfosfat koščena moka kalijeva gnojila	apno lesni pepel apnemi dušik Thomasova moka	hlevski gnoj in kompost jeseni do rane pomladni čilski soliter superfosfat koščena moka kalijeva gnojila
APNENI DUŠIK	amonosulfat superfosfat naravna gnojila	čilski soliter kalijeva gnojila	apno Thomasova moka	jeseni do rane pomladni koščena moka
AMONOSULFAT (zveplenokisl amonijak)	apno apnemi dušik Thomasova moka	čilski soliter koščena moka kalijeva gnojila	naravna gnojila čilski soliter superfosfat koščena moka kalijeva gnojila	jeseni do rane pomladni
ČILSKI SOLITER		apnemi dušik	naravna gnojila apno superfosfat amonosulfat čilski soliter koščena moka kalijeva gnojila	v začetku vegetacije do cvetenja, po obrokah
SUPERFOSFAT	apno apnemi dušik Thomasova moka	amonosulfat čilski soliter kalijeva gnojila	naravna gnojila amonosulfat čilski soliter kalijeva gnojila	jeseni do rane pomladni
THOMASOVA MOKA	naravna gnojila amonosulfat superfosfat	kalijeva gnojila	apno apnemi dušik čilski soliter koščena moka	jeseni do zgodne pomladni
KALIJEVA GNOJILA	naravna gnojila amonosulfat čilski soliter superfosfat koščena moka	apno apnemi dušik Thomasova moka	naravna gnojila amonosulfat čilski soliter superfosfat koščena moka	jeseni do rane pomladni
APNO	naravna gnojila amonosulfat superfosfat koščena moka	kalijeva gnojila	apnemi dušik čilski soliter Thomasova moka	jeseni ali spomladni
LESNI PEPEL	naravna gnojila amonosulfat apnemi dušik čilski soliter superfosfat	Thomasova moka	apno kalijeva gnojila	jeseni ali rano spomladni

mi ne more več ukrasti mojih načrtov. Jutri bomo krenili proti našemu cilju.«

»In kakšen je ta cilj?« sem vprašal.

Nagnil se je naprej in njegovo asketsko lice je bilo vse ozarjeno z navdušenjem fanatika.

»Naš cilj,« je rekel, »je dno Atlantskega oceana.«

In tukaj bi se moral ustaviti, kajti mislim, da Vam je zastal dih, kot je takrat meni. Ce bi bil kakšen pisatelj, sodim, da bi kar tukaj zaključil. Ker pa sem samo letopisec tega, kar se je zgodilo, Vam moram povedati, da sem ostal še vso uro s starim Maracotom in da sem marsikaj zvedel, o čemer Vam še lahko poročam, ker bo šele za nekaj časa zadnji čoln zapustil ladjo.

»Da, mlačenč,« je dejal, »sedaj lahko pišete, kolikor hočete, kajti preden bo vaše pismo dospelo v Anglijo, bomo mi že napravili skok.«

In začel se je čudno in suho hahljati, kot je bila njegova navada.

»Da, gospod, skok, to vam je prava beseda ob tej priliki, skok, ki bo zgodovinske važnosti v zapiskih znanosti. Dovolite, da vam predvsem povem, da sem globoko prepričan o nepravilnosti vsakdanjega nauka, ki trdi, da je v velikih globinah oceana strašanski pritisak. Popolnoma jasno je, da obstajajo še druge sile, ki neutralizirajo ta učinek, čeprav ne morem še povedati, kakšne so te sile. To je vprašanje, ki ga ne bo težko rešiti. Kakšen tlak, prosim vas, pričakujete vi v globini ene milje pod vodo?«

Pri tem je zapičil vame svoj pogled skozi svoja debela očala.

»Najmanj okoli dve sto kilogramov na kvadratni centimeter,« sem odgovoril. »To je bilo tudi točno dokazano.«

»Nalogu pionirjev je vedno bila, da ovržejo dejstva, ki so bila jasno dokazana. Zakaj imate možgane, mlači človek? Ves mesec ste z mrežo prinašali na dan najnežnejše oblike globinskega življenja, ki ste jih morali z vso previndnostjo

prenašati iz mreže v posodo, da ne bi poškodovali njihovega nežnega ustroja. Ali ste našli kako sled o tem ogromnem pritisku na teh živalicah?«

»Ta pritisak,« sem odgovoril, »se je izenačil sam s seboj. Bil je enak znotraj kot zunaj.«

»Besede — prazne besede!« je vzljeknil, tresič nepotrežljivo s svojo suho glavo. »Ujeli ste tudi okrogle ribe kot je gastrostomus globulus.* Ali jih ne bi popolnoma zmečkalo, če bi bil pritisak takšen, kot si ga vi zamišljate? Ali pa, poglejte, deske pri naših mrežah. Pri odprtini globinske mreže niso prav nič zmečkane.«

»Kaj pa izkušnje potapljačev?«

»Brez dvoma je to tudi res, do neke mere. Podvrženi so učinku povečanega pritiska, ki vpliva na, mogoče najbolj občutljiv, organ človeškega telesa, na notranje uho. Po menjem načrtu pa ne bomo občutili prav nobenega pritiska. Spustili se bomo v jeklenem zaboju, ki bo imel na vsaki strani okna za opazovanje. Če pritisak ne bo tako močan, da bi zdobil štiri centimetre debelo in trdo nikljevo jeklo, potem smo pred njim varni. To je samo nadaljevanje poskusa bratov Williamson, o katerem ste prav gotovo poučeni. Če sem se pa zmotil v svojih računih — no, saj pravite, da ste sami na svetu. Umrl bomo pač za veliko stvar. Seveda, če bi pa raje odstopili, bom pa šel sam.«

Zdelo se mi je, da si bolj blaznega načrta ni mogoče zamisliti. In vendar je bilo težko odkloniti to njegovo izjavno ponudbo, zato sem poskušal pridobiti čim več časa za razmišljanje.

»Kako globoko pa nameravate iti, gospod,« sem ga vprašal.

Na mizi je imel pritrjeno karto in je s konico svojega šestila pokazal točko, ki leži jugozahodno od Kanarskih otokov.

»Lani sem v tem delu izvršil nekaj globinskih merjenj,« je rekel. »Tu je zelo globoko brezno. Čez osem tisoč metrov.«

* Riba, ki živi v velikih globinah oceana.

(2)

Ko je bilo treba plačati, se ni mogel nikakor sporazumi z domačini. Kočijaž je kar pograbil njegovo uro, da ne bi postal prikrajšan. Tedaj je pa nastopal Bill Scanlan in oba bi bila obležala na tleh s preluknjanimi hrbiti, da nisem jaz vstav uredil z nekoliko dolarji za kočijaža in s petdolarskim bankovcem za dedca, ki je bil ves moder pod enim očesom. Tako se je vse dobro končalo in Macarot je postal tako človeški, kot ga še nisem poprej videl. Ko smo prišli na ladjo, me je poklical v svojo kabino in se mi zahvalil.

»Kaj sem hotel reči, gospod Headley,« je dejal, »vi niste poročeni, kolikor je meni znano?«

»Ne, nisem,« sem rekel.

»Nimate nikogar, za katerega bi morali skrbeti?«

»Ne.«

»Dobro!« je nadaljeval. »Jaz nisem še ničesar govoril o namenu tega potovanja, ker sem iz svojih posebnih razlogov želel, da to ostane tajna. Eden od razlogov je bila moja božajen, da me ne bi kdo prehitel. Če se preveč govorí o znanstvenih načrtih, se človeku lahko zgodi kot Scottu, ki ga je preliščil Amundsen. Da je Scott močil kot sem jaz, bi bil on prvi prišel na južni tečaj, ne pa Amundsen. In ker imam jaz prav tako važen cilj pred seboj kot je južni tečaj, sem molčal. Sedaj stojimo pa pred našo veliko dogodivščino in nihče

Zvesta žival

To se je zgodilo v tistih davnih časih, ko so Španci osvajali Ameriko. Ob vznožju Skalnatih planin je živel mlad Indijanec Inču-čuna, najmlajši sin poglavarja plemena. Prav tistega dne, ko se je vnela velika bitka med Indijanci in belokozci, je Inču-čuna dopolnil osemnajsto leto in oče mu je dovolil, da se tudi on udeleži borbe proti belim ljudem. Podaril mu je svojega krasnega vrance, ki je nosil ponosno ime — Hatačila, kar pomeni v njihovem jeziku Strela. Res je bil ta vranc hiter kakor strela in iz neštetih borb je prišel živ in zdrav.

Mladi Inču-čuna se je hrabro boril. Toda kaj so mogle opraviti strelice in loki v primeri zognjenim strelnim orozjem, ki so ga uporabljali belokozci! Kot že tolkokrat, so se tudi sedaj morali Indijanci umakniti. Indijanski konji, prestrani od strelov, ki jih niso bili vjenjeni, so se razbežali na vse strani. Na bojišču pa je ostalo veliko mrtvih in ranjenih. Tudi junaški Inču-čuna je bil težko zadet v obe nogi. Bila je že pozna noč in beli ljudje so v taborišču praznovali zmago, ne meneč se za stok neštetnih ranjen-

cev. Inču-čuno so rane hudo skelele in vedel je, da ne bo nikoli več videl svojih ljudi, kajti sam se ni mogel niti premakniti.

Tedaj pa je zaslišal za hrbotom zmani šum in tihro hranje, ki ga poznajo le indijanski konji. Stegnil je roko v temo in začutil konjsko glavo. Bil je njegov konj Hatačila. Z obema rokama se je oprijel njegovega vratu. Konj je legal poleg njega na tla in z veliko muko je Inču-čuna splezal na njegov hrbet. Iri nato sta v temni, oblačni noči brez sledu izginila...

Tako je zesta žival rešila svojega gospodarja gotove smrti.

Iznajdbe, ki nam lajšajo živiljenje

Ce brskamo po zgodovini premnogih majhnih vsakdanjih potrebiščin, ki se nam zde danes že nekako same po sebi umevne, bomo videli, da marsikatero izmed njih

Jaz sem ga prvi našel. Upam, da ga boste našli kasneje na kartah zaznamovanega kot Maracotovo globino.

»Toda, za božjo voljo, gospod!« sem vzkliknil, »saj vendar ne mislite, da bi se spustili v ta prepad?«

»Ne, ne,« je odgovoril, smerljaje se. »Naš kabel in naše cevi za zrak so komaj pol milje dolgi. Hotel sem vam samo objasnit, da se okoli te globoke razpotekline, ki so jo brez dvoma povzročile pred davnim časom vulkanske sile, dviga greben ali ozka visoka planota, ki je nekaj čez pet sto metrov pod površino.«

»Pet sto metrov! Tretjino milje!«

»Da, približno eno tretjino milje. Za sedaj se nameravam spustiti v naši pred pritskom varni opazovalnici na to podmorsko planoto. Tam bomo začeli z našimi opazovanji. Z ladjo bomo spojeni po telefonu, tako da bomo lahko dali navodila. V vsem tem ne bo nobenih težav. Ko bomo zeleni, da nas potegnejo gor, bomo samo javili.«

»Kaj pa zrak?«

»Dovajali nam ga bodo z ladje.«

»Pa saj bo temno kot v rogu.«

»Bojim se, da bo tako. Poskusili Fola in Sarasina na Ženevskem jezeru so nam pokazali, da v take globine ne pridejo niti ultravioletni žarki. Toda kaj zato? Imeli bomo močno električno razsvetljavo, ki nam jo bodo dajali ladijski stroji, razen tega pa še šest Hellesenovih suhih baterij po dva volta, ki nam bodo dajale, spojene skupaj, tok dvanajstih volтов. To, in pa malo Lucasov vojaški žaromet za signaliziranje, bo menda dovolj za naše potrebe. Ali vidite še kake težave?«

»Kaj pa če bi se naše cevi za zrak zaplele?«

»Ne bodo se zaplele. In za rezervo imamo stisnjeni zrak

ljudje ne uporabljajo še kdo ve kačko dolgo.

Iz množice drobnih, a za nas tako pomembnih iznajdb naštejmo le nekatere in si bežno ogledimo njeno zgodovino! Tak predmet je n. pr. zadrga na poteg. Njen iznajditev je inženir L. Judson iz Čikaga. Že pred letom 1900 je skonstruirala, toda ničče ni spoznal prave vrednosti te iznajdbe. Samo neki »čarovnik« je odkril njeno uporabnost in jo prav spremno uporabil pri svojih predstavah. Nekoč je bil med gledalcem, ki so se zabavali ob čarovnikovi spretnosti, tudi zelo podjeten mož; ta je slučajno razkril »čarovnijo« z zadrgo in takoj domuel njenogromom korist in uporabnost. Spoznal se je z iznajditevjem, priporočal uporabo zadrage, vendar pa ljudje kljub vsem prizadevanjem še dolgo potem niso posebno cenili te nad vse praktične iznajdbe. In danes?

Kaj pa nalivna peresa? Že pred 300 leti se je pečal s problemom nalivnega peresa neki menih Petronius Silvanus. Zadovoljivo so rešili ta problem še okrog leta 1900. V tem času pa se je, skoraj istočasno, posrečilo sestaviti resnično uporabna nalivna peresa dvema inženirjem iz Rima, ključavnicičarju iz mesta Halle-a in trem medicincem iz San Francisca.

Tudi pisalni stroj so iznašli že dosti pred začetkom našega stoletja, toda svoj pravi zmagovalni pochod je pričel še pred petdesetimi leti. Preje so ga le s pomilovalnim nasmehom odklanjali. Prav tako je bila huda borba proti konzervnim škatljam, hladilnikom, sesalcem za prah in nešteto drugim stvarjem. Z muko so si moralib priboriti mesto, ki ga danes zavzemajo. Zdaj so te drobne iznajdbe vsem nam neobhodno potrebne, saj nam živiljenje lepšajo in lajšajo.

Cloveški duh pa ne miruje. Neprastano snuje in nadomešča staro z novim, še boljšim. Vsak dan nam prinaša kaj novega.

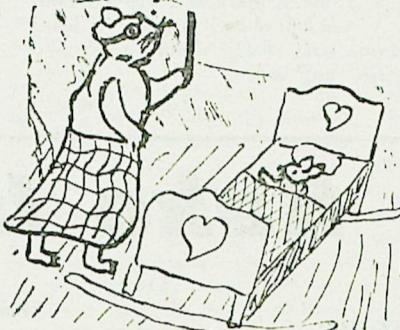
Lešniki

- 132) To vam je visok gospod, se nikogar ne ustraši.
Večkrat jih dobi po glavi, z ravnotežja ga ne spravi, le ozri se tja čez plot, na hiši tam sedi gospod.
- 133) V vodi vre, v ognju ne; kaj je to?
- 134) Moč, ki imam jo jaz, je taka, da vrzim vsakega junaka!
- 135) Tri zajeku kosilo, štiri sreče obilo!
- 136) Kradel mi in ne moril, vendar je obešen bil.
- 137) Poleti smo revčki brez glasu smo pevčki.
Pozimi, pozimi, na konjih sedimo, pojmo, zvonom!

Zgodbica o Miškecu

V daljni deželi živele je mišja družina. Nekoč pa zgodil se: dobili so Miškeca — sina.

Povabili so vse bližnje in daljne sosedje in oče Miškon prav vsakega z zibki povede. »Kako je srčkan in zal!« »Kaj še vse on bo postal!« Pozabili pa so povabiti staro podgano Vsevedko, pozabili so na to staro tetko.

»Kakor prevzetni ste vi sinko Vaš naj bo tudi. Če nekaj let ga bo požrl maček hudi!«

Leta hitro so tekla in kmalu se uresniči kaj je Vsevedka rekla.

Miškec je prevzeten postal in mislil je, da je najbolj zal.

Ko se nekoč pred luknjo pomudí, zaloti ga maček hudi.

»Oj Miškec predragi, kako si ti lep, saj si še lepši kot je moj rep.«

»Lep sem, lep, kar oglej si me!«

Takrat pa maček skoči, po glavi Miškeca poči in ga pohrusta na en mak.

To bil je jok in strah!

»Miškeca našega zdaj ni več, ker he je prevzeten preveč.«

Napisala in narisala
KATKA SALAMUN
uč. IV. razr. v Kopru

REŠITVE UGANK IZ PREJSNJE STEVILKE

LEŠNIKI:

- 128) mušnica, 129) pajek, 130) koša, 131) dim.

KRIŽANKA:

- Vodopavno: 1) sto, 4) tla, 7) Tovariš, 8) Ana, 9) Grk, 10) ve, 12) ee, 13) vrt, 15) kozolec, 18) če, 19) ar, 20) natakar, 23) ila, 24) ko, 26) Sv., 27) osi, 29) eni, 30) letalec, 31) ali, 32) ata.
- Navpično: 1) stavek, 2) Tone, 3) ova, 4) trg, 5) lire, 6) Ašker, 11) zro, 13) vzeti, 14) tlaka, 16) oča, 17) era, 20) Nikola, 21) alt, 22) revica, 25) osel, 26) snet, 28) iti, 29) Ela.

v jeklenkah, ki ga je dovolj za štiriindvajset ur. No, ste sedaj zadovoljni? Boste šli?«

Odročitev ni bila lahka. Možgani so začeli mrzlično delovati in domišljija tudi. Zdela se mi je, da vidim, kako to me ta črna škatla v pradavne globine, da vdihujem smrdiljivo, pokvarjeni zrak in da gledam, kako se stene na notranjih strani pod pritiskom upogibajo ter trgajo v veziščih in kako voda vre skozi vsako luknjo in razpoko, dvigajoč se počasi vedno više. Bila bi to počasna in strašna smrt. Ko sem spet pogledal starega moža, sem uzrl v njegovih ponosnih očeh, uprtih vame, zanesenjaški pogled mučenika znanosti. To zanesenjaščvo je nalezljivo, je pa plemenito ter nesebično, čeprav izgleda blazno. Ob njegovem velikem plamenu me je vsega prešnil neki notranji ogenj, skočil sem pokonci in mu ponudil roko.

»Doktor, jaz bom šel z vami do konca,« sem dejal.

»Vedel sem to,« je rekel. »Nisem vas izbral zaradi vsega še pomanjkljivega znanja, moj mladi prijatelj,« je dal, »niti zaradi vaše podkovanosti glede morskih rakov. Druge cloveške lastnosti so tukaj bolj koristne in to sta predanost in hrabrost.«

S to pičlo tolažbo me je odslovil. Zdela se mi je, da sem s tem zastavil vso svojo prihodnost in vrgel v vodo vse svoje živiljenjske načrte. To je vse. Zadnji čoln odhaja, prišli so po pošto. Dragi moj Talbot, vi ne boste o meni nitičesar več čuli ali pa boste prejeli pismo, ki se ga bo izplačalo brati. Ce ne bo nobenega glasu o meni, lahko nabavite plavajoči na grobni kamen in ga spustite nekje južno od Kanarskih otokov. Na njem naj bo napis:

»Tukaj, ali pa nekje v okolici leži vse, kar so ribe pustile od mojega prijatelja.«

Vaš Cyrus Headley

Drugi dokument v tej zadevi je nerazumljivo brezštečno poročilo, ki so ga ujele različne ladje, med temi tudi poštni

Posta strica Mihe

S strahom sem vam pričela pisati moje prvo pismo. V Slovenskem Jadranu, ki ga rada citam, sem opazila, da se mnogi pionirji oglašajo. Sklenila sem, da vam tudi jaz napišem nekaj vrstic, seveda, če bodo prisile do vas!...

Vidite, dragi mali prijatelji, tako je pričela svoje pismo naša mala pionirka Abram Marija, učenka III. razreda osnovne šole iz Slavine. In še marsikaj drugega lepega mu je napisala! Marija, gotovo si že mislila, da je stric Miha pozabil nate in na svoje pisemce! Prav gotov si ga že videla v duhu, kako leži na dnu požrešnega koša! No, zdaj vidiš, Marija, da se to ni zgodilo! In zdaj sem prepričan, da se mi bo še kdaj oglasila in nam vsem skupaj kaj lepega povedala! Lepo pozdravljen!

No, poglejmo zdaj, kaj je napisal naš novi mali prijatelj iz Postojne, Jurca Franc, učenec II. razreda gimnazije!

Dragi stric Miha!

Danes se Ti prvič oglašam. Lepo Te prosim, če bi me sprejel med vas! Zelo rad berem »Slovenski Jadran«. Prav posebno me pa zanimala pionirska kotiček. Zelo težko pričakujem, kdaj pride časopis. V drugem pisemu Ti bom napisal neko zgodbo. Samo to se bojim, da ne bo moje pisemce romalo v Tvoj koš. V imenu postojanskih pionirjev, želim Tržačanom, da bi dobro zigrali tisto igro, ki se je sedaj uče. V Postojni imamo telovadno društvo »Partizan«. V to društvo je včlanjenih 186 pionirjev in dijakov. Lepo Te pozdravljam!

Ljubi Franc, z velikim veseljem sem te sprejel v našo sredo! Upam, da bodo tudi naši mali ugankarji zadovoljni s teboj! Seveda le, če se nam bo kaj večkrat oglasil! Tisto obljudileno zgodbo, pa mi le pošlji! Zelo sem že radovalen, kakšna je! No, le priden bodi, Franci, pridno se uči, pa tudi pridno telovadlo, potem te bodo prav vsi, še posebno pa stric Miha na moč veseli!

Dragi stric Miha!

Danes Ti prvič pišem, kajti vedno sem se bal Tvojega požrešnega koša. Ves lačen čaka na pismca. Danes pa sem sklenil, da vseeno pišem, pa čeprav romo moje pismo v koš. Rad berem »Slovenski Jadran«, da malo izvem o naših bratih, ki prebivajo ob morju. Upam, da bom v počitnicah prišel med vas, na letovanje. Vsak dan grem z veseljem v šolo, kajti v starosti bo moj trud lepo poplačan. Poleg učenja me tudi zanimala radiotehnika. Imam precej orodja in materiala in upam, da si bom zgradil radijski sprejemnik. Se kdaj Ti bom pisal, če bom rešil Tvoje »spredene uganke. Prav lepo Te pozdravljam, stric Miha!«

Vidiš, dragi Rafko, zastonj si se

bal požrešnega koša! Stric Miha nima z njim prav nobenega usmiljenja! Naj kar bo lačen! Saj ne bo umrl od lakote! Taka lepa pisemca, kot je tvoje, Rafko, pa sploh niso zanj! Stric Miha je zelo vesel, Rafko, ko vidi, da imaš rad šolo in da se tako zanimaš za lepe in kritische stvari kot je radioaparat, pa moraš povabiti starega strica, da bova skupaj poslušala!

Fredno se danes poslovimo, meram še nekaj sporočiti malemu prijatelju iz Pivke Marku Vilharjuš-Marko, prejel sem tvoje pisemce z ugankami! Hvala zanje. V kratkem jih priobčim.

Mladim ugankarjem

No, pa si oglejmo zdaj, kako so topot reševali uganke naši mali ugankarji. Skoraj vsi so pravilno rešili oboje, križanko in Lešnike. Nekateri, mislim, da so bili trije, so sicer dejali, da se rešitev 124. Lešnika glasi: »Oršček ali lešniki, toda tudi to rešitev sene smatral za pravilno, saj pravzaprav tudi je! Eden med malimi ugankarji pa je napisal za 126. Lešnik, da je njegova rešitev gum. Trdil je, da ima tudi gum štiri luknje in ga radi nosimo! To je tudi res! Torej je tudi ta rešitev pravilna! — Torej — pravilno so rešili vse uganke iz predzadnjega številke naslednji mali ugankarji: Vilhar Marko iz Velikega Otoka pri Postojni, Rožanc Tone iz Brezij pri Begunjah, Kebe Branko iz Cerknica, Dušan Klemen iz Gorenjega pri Postojni, Zakrajski Nejko iz Vrhnik, Urbas Olga iz Čanarjev pri Begunjah, Zdenko Furlan iz Studenega, Magdalena Bombač iz Krnace pri Cajnarijih, Frigel Martin iz Trbovelj, Perhaj Mimi iz Stopnjaka pri Cajnarijih in Zalar Franček iz Cajnarev. Nekateri med malimi reševalci pa so mi poslali samo rešitve Lešnikov. Tudi Bruna in Valerija iz Šmihela, ki si tako želita biti nagrajeni! Vesta, Bruna in Valenja in vse ostali mali reševalci, če hočete, da vas bom upošteval pri žrebanju, morate poslati rešitve vseh ugank in ne samo Lešnikov! Ste razumeli? No, prav! Pa si zdaj oglejmo, kdo je topot poslal samo Lešnika! To so bili: Mrše Valerija iz Šmihela pod Nanosom, Bečaj Jožica iz Cajnarev, Černetič Milka iz K

Zavod za pospeševanje gospodinjstva

Pospeševanje gospodinjstva, prehrane, stanovanja in olajšanje življenja ter domačega dela naši ženi so zelo važna družbena vprašanja. Na žalost pa se s tem pri nas do danes ni ukvarjal še nihče, zlasti ne znanstveno.

Ker je s tem v zvezi tudi družbeno in politično delovanje žene, kakor tudi zdravje našega naroda, je centralni odbor AFŽ po dolgih diskusijah odločil, da v posameznih republikah razmislijo o možnosti otvoritve raznih ustanov, ki bi se bavile s proučevanjem teh vprašanj.

V glavnem mestu Hrvatske, Zagrebu, že snujejo tako ustanovo, organizira jo štirideset strokovnjakov s Higienškega zavoda, Gospodarskega sveta, tehnične fakultete in zdravstvenih ustanov. Ta ustanova se bo imenovala Zavod za pospeševanje gospodinjstva.

Po predlogu, ki so ga sprejeli, bo zavod imel več oddelkov. Eden od teh se bo ukvarjal z vprašanjem prehrane. Na temelju znanosti in proučevanja terena ter navad, ki so običajne v naši zemljji, bo obdelal vse negativne pojave v zvezi s prehrano otrok, nosečih žena in otročnic ter bolnikov. Poleg tega bi zavod prirjeval tečaje, predavanja in razstave, ki bi potovale. V tem oddelku bi bil tudi odsek za konzerviranje za gospodinjstvo in za industrijo. Mogoče bi tudi odprli manjše delavnice za predelavo sadja in zelenjave po okrajih in vaseh. Poleg vsega tega, bi prehranbeni oddelki spremiljali razvoj tovrstne industrije ter bi izdelane produkte tudi ocenjevali.

Najboljši prehranbeni proizvodi, prav tako pa tudi ostali industrijski izdelki, bi dobili znak Zavoda, s katerim priporoča uporabo. Najboljši in najcenejši izdelki bi dobili poleg priporočila tudi nagrada. Oddelki bi spremiljali način kuhanja živiljenjskih potrebščin. S tem v zvezi bi priporočali razne kuhrske

postopke, ki določeni vrsti hrane najbolj odgovarajo. Izdajal bi tudi kuhrske knjige in ostali tovrstni propagandni material za pripravljanje hrane.

Poleg prehrane, bi Zavod obdelal tudi problematiko stanovanja. Zbiral bi zgodovinske podatke o razvoju stanovanja pri nas, obenem pa bi dajal navodila za kulturna in napredna stanovanja, za novogradnje, kakor tudi za obnovo starih stanovanj. Naloge Zavoda bi bila, da izdela stanovanje, ki bi zahtevalo najmanj ženinega napora in dela in da bi bilo tako pohištvo, kot tudi vsa oprema sodobna in praktična. Razen tega bi bila njegova naloga tudi higiena in snaga v stanovanju.

Prav tako je predmet proučeva-

nja higiena oblačenja, prav poseben odsek pa se ukvarja z družinskim finančnim zmogljivostmi. Strokovnjaki bi premisili vzrok velikih izdatkov in bi svetovali, katere izdelke lahko družina zmanjša.

Oddelek za zdravstvo bi se ukvarjal z vprašanjem, kako vpliva delo na ženo, dajal bi ji nasvete ter obenem propagiral pravilno vzgojo in nego otrok. Ker je prehrana ozko povezana s kmetijstvom, bi imel Zavod tudi kmetijski oddelek.

V zvezi z Zavodom bi odpri tudi visoko šolo za gospodinjstvo. Gojenici bi lahko izpopolnili svoje znanje tudi v prehrani in gospodinjstvu. Šola bi trajala tri leta, absolventi bi bili predavatelji na osemletkah in bi vodili razne gospodinjske in prosvetne tečaje na vasi.

NASE ženе

SE O PROSLAVAH OSMEGA MARCA

O proslavah mednarodnega praznika žena, Osmem marcu, smo dobili toliko poročil, da vseh nismo mogli objaviti v tej rubriki, niti celo v prejšnji številki. Zato prinašamo nekatera še le danes:

MESTNI ŽENSKI ODBOR SZDL V KOPRU se zahvaljuje vsem, ki so pripravili s svojim sodelovanjem, da je svečana akademija v koprskem Ljudskem gledališču tako lepo uspešna. Zlasti se zahvaljuje pevskemu društvu »Svoboda« za lepo zapete pesmi, mladinkam »Partizan« za izbrano točko »Polka«, tov. Vuki Hiti za njen solo ples ter upravitelju Ljudskega gledališča za pomoč pri organizaciji.

V pripravah za proslavo Osmega marca so žene mesta Kopra med drugim pridobile tudi 100 novih načrtnic za revijo »Naša ženac«. Svojim tovarišicam v drugih mestih koprskega okraja želijo tudi vsaj toliko uspeha pri delu, saj je to ena izmed njihovih obveznosti, ki so si jih zadele na sestankih.

xxx

Žene iz PREDJAME nam pišejo, da so svoj praznik proslavile ponosne, da so svobodne in enakopravne. Ob spominih na težka pretekla leta, so se počutile srečne, da žive v današnjih dneh. Na koncu proslave jim je mladina pred hišo zapela »Pesem o mladosti«, za kar se jim vse žene najlepše zahvaljujejo.

xxx

Organizacija žena v Planini in Lazah sta priredili skupno proslavo. V nedeljo sta pred nabito dvorano dali lep kulturno-umetniški program. Zlasti veliko priznanje je doživel folklorna skupina iz Laz, v kateri so plesale že tudi nad 50 let stare žene v narodnih nošah. Za svojo pozitivno zaslujijo vse priznanje.

xxx

Žene iz Loške doline so v nedeljo v okviru proslave svojega praznika priredile v Starem trgu tudi igro »Svet brez sovraštva«. Prireditve je bila zelo dobro obiskana in gledalci zelo zadovoljni.

xxx

Izkazalo se je tudi KUD na Uncu pri Rakeku, ki je v nedeljo v okviru proslave dneva žena dalo brezplačno predstavo mladinske veseljige »Pogumno krojaček«. Primer zasluži vse priznanje in je znak neštečnega sodelovanja med organizacijami.

xxx

Prav tako je odsek jelšanskega KUD iz Novokračince pri Ilirske Bistrici v nedeljo prikazal v Jelšah žaloigro. Decečnik in sirotica, ki jo je polna dvorana gledalcev spremljala z velikim zanimanjem in bila zelo zadovoljna z izvedbo.

xxx

V Knežaku pa je KUD »Miroslav Vilhar« na starji znanci, ponovilo pred hvaležnimi gledalcem, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, Finžgarjevo dramo »Naša krik. Požrtvovanjam igralcem je v veliko zadoščenje, da so tudi oni prispevali svoj delež k prazniku dneva žena.

xxx

Prav posebno pa so se odrezale postojanske žene. V nedeljo popoldne so imele v Kulturnem domu lepo proslavo z bogatim programom.

Po govoru o pomenu praznika so nastopili mali Cicibanji iz DID s pesmijo in recitacijo, kvintet s razreda osnovne šole, folklorna skupina in kvartet SKUD »Stane Šmit-Dakič« ter več recitatorjev.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

NEKAJ MISLI O KONČANI EPIDEMII INFLUENCE

Sedaj lahko rečemo: srečo smo imeli, težjih obolenj ni bilo. Spomladan leta 1951 je bilo veliko hujšje. Influenca je bila takrat hujša in obolenje je trajalo tudi dalj časa. Te dni pa še oboli sem pa tja marsikdo za influenco, vendar smatramo, da je epidemije konec. Zadovoljni smo vsi: predvsem tisti, ki so oboleli, seveda pa tudi zdravniki.

Nekaj pa bi imel le pripomniti ob koncu epidemije. Lahko rečem, da smo zdravniki obiskali na domu vse bolnike, ki uživajo brezplačno zdravstveno zaščito. Kratke so bile maše noči — če smo jih sploh imeli in mi nam žal, da smo žrtvovali toliko časa za obiske na domovih. Vendar pa vse le ni bilo v redu. Večkrat so prihajali zavarovanci, oziroma njihovi svoji in zahtevali takojšen pregled na domu ter niso hoteli razumeti, da moramo dopoldne najprej opraviti svoje delo v ambulanti in da še po tem času lahko prihajamo na dom. Slišali smo godnjanje, češ zakaj pa plačujemo »kas«, ali moramo pustiti cloveka umreti in podobno. Nikdar nismo imeli na Koprskem toliko krajjevnih ambulant, kot jih imamo danes. Skoraj vsak ima priliko, da pride na pregled, če že ne v svojem kraju, pa vsaj v svoji občini.

Ko smo delali statistiko o oprav-

ljenih obiskih na domu, smo opazili, da smo obiskovali skoraj izključno tiste, ki že itak uživajo brezplačno zdravstveno zaščito — ostalih je bilo bore malo. To ni prav, saj v primeru epidemije uživajo vsi prizadeti brezplačno zaščito.

Zgodilo se je, da smo po trikrat v enem dnevu prišli v isto vas, čeprav bi lahko z eno vožnjo pregledal vse bolnike. Stroški prevoza so s tem narastli, obenem pa smo zdravniki izgubili veliko časa in nismo mogli iti v kak drug kraj, kamor so nas tudi klicali.

Nekaj se morajo prizadeti zavedati: terenski zdravniki smo praktično vedno 24 ur dnevno v službi. Ob vsakem času dobi lahko zdravnik poziv za obisk na domu in se mu skoraj vedno odzove.

Na koncu bi pripomnil še to, da imamo že dalj časa urejeno nedeljsko dežurno službo, ki traja od sobote od 15. ure popoldne do pondeljka zjutraj do 7. ure. V centralni ambulanti v Kopru (v prostorih Zavoda za socialno zavarovanje) je čez nedeljo vedno obešena tabla, na kateri je napisano ime dežurnega nedeljskega zdravnika. Dokler ne bomo imeli svojega lastnega zdravstvenega doma, dežura zdravnik ob nedeljah vedno za koprški zdravstveni okoliš v bolnici v Kopru; za izolanski zdravstveni okoliš v bolnici v Izoli in za piranski zdravstveni okoliš v bolnici v Piranu.

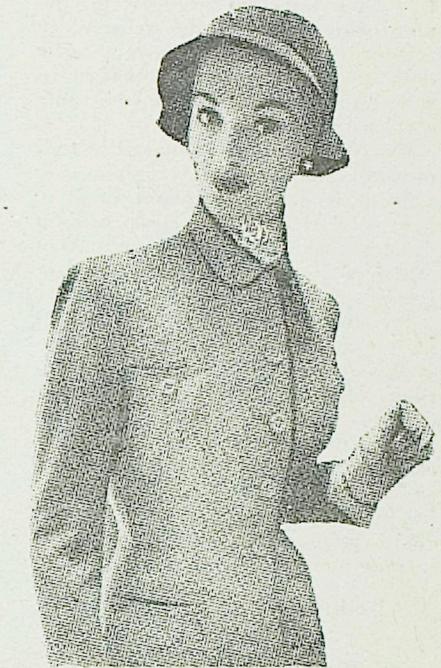
Dr. P. H.

Pomenki o modi

da se na njegovem kroju ne pozna letnica. Razen tega je to tudi najprimernejši kostum za močnejšo postavo.

Imamo potem še francoski kostum, ki je čisto ženski po kroju in okrasilih: ramena so bolj nagnjena, krov izkazuje črte v razne smeri, jopicica je kratka, večinoma z ozkim pasom, bočni deli nekajliko odstopajo, rokavi so spodaj bolj široki, večkrat pa so tudi široki zgoraj, spodaj pa ozki. Francoski kostum pristoji zlasti visokim, vitkim postavam.

Preglejmo svojo garderobo, prečrimo spomladanski plašč in kostum, ki nam morda že služi nekaj let, oglejmo si ga pri sončni svetlobi od vseh strani in bomo morda z veseljem zapazile, da le še ni tako napačen, kakor se nam je to zdelo konec jeseni, ko smo ga odložile. Malo ga bomo prenovile, kako malenkost popravile, pa bomo zopet lepo oblecene.

Bolj se moramo zamisliti, če smo se odločile, kupiti novo blago. Klasični angleški kostum, moškega kroja, zavzema še vedno svoje važno mesto. Ima dragoceno lastnost, da smo v njem res dobro oblecene in

ZENE po svetu

V RIMU BO AMERIŠKI VELEPOSLANIK GOSPA CLARA BOOTHE LUCE

Gospa Clara Boothe Luce je imenovana za ameriškega veleposlanika v Rimu. Svojo službo bo nastopila meseca maja, ko bodo končane v Italiji parlamentarne volitve.

Ves svetovni tisk, zlasti pa italijski,

ski, se je obširno razpisal o tem imenovanju. Demokratični svet odobrava, da postavlja previdnič Eisenhower izkušene ženske na raznina vodilna mesta. Ne manjka pa tudi pikirih pripomemb, da je ravno za veleposlanika v Rimu imenoval žensko.

Gospa Clara je hči skromnega newyorskega goslača in njem prvotni poklic je bil novinarstvo. Kmalu pa se je uveljavila tudi kot pisateljica dramatičnih del, zlasti satiričnih in protinacističnih komedij, ki so jih uprizorili na Broadway. Pravijo, da gospa Clara še danes veliko piše.

Kot vdova se je seznamila s Henryjem Robinsonom Luce, direktorjem največjih ilustriranih časopisov na svetu (Life, Time in Fortune) in se z njim poročila.

Družina Luce je bila baje v tesnih stikih z Eisenhowerm. Gospa Clara je bila kot katoličanka in gorenjska pripadnica Republike Italije na koncu II. svetovne vojne v Italiji v rokah fašističnega režima. Na koncu vojne leta 1945 je vnovič prišla v Italijo in se ustavila v Romu. Kot vdova se je seznamila s Henryjem Robinsonom Luce, direktorjem največjih ilustriranih časopisov na svetu (Life, Time in Fortune) in se z njim poročila.

Gospa Clara Boothe Luce pa je Italija ni novinka. Prvič jo je obiskala leta 1939 in se je ustavila predvsem v Rimu. Ko se je vrnila v Ameriko, ni skoparila z duhovito satiro na račun Mussolinija in rimske gospode, resno pa je tudi opozarjala na fašistični totalitarizem, ki ogroža svetovno demokracijo. Po drugi svetovni vojni leta 1945 je vnovič prišla v Italijo kot članica Kongresnega odbora za oborožene sile.

Dekani

Praznik žena smo v Dekanih lepo praznovale vse žene. Proslavo smo imeli 11. marca v zadružnem domu ob pomoči učiteljev. Spored je obsegal več točk, ki so bile dobro izvedene. Pionirska zbor je zapel nekaj pesmi, nakar so sledile deklamacije pionirjev osn. šole in krajši prizor »Partizanska matka«. Žene same so nastopile z enodejanko »Čaščica kavec. Najbolj so navdušili mali cicibančki otroški vrtci s prirčno izvedeno simbolično baletno točko »Pomlad«. Godba na pihala je vmes zaigrala nekaj koračnic. Ob zaključku so prebrali pozdravno brzjavko piranskih žena.

Želimo, da bi žene še naprej tako vneto delovale in nam pripravile kaj tako prijetnega. M.V.

Na sliki št. 2 vidite, kakšno je končano pletenje. Ko ga polikate, ga po robovih sestavite in dobite sliko št. 3 odn. 4. Ko jopicu oblečete, ne bodo več robovi, pleteni na debelih pletilkah, ob strani, ampak bodo pod rokavom počez na sprednji del, hrbet bo daljši kot sprednji del, rob okoli vrata pa bo kot šalovratnik.

Na sliki št. 3 vidite, kakšno je končano pletenje. Ko ga polikate, ga po robovih sestavite in dobite sliko št. 4 odn. 3. Ko jopicu oblečete, ne bodo več robovi, pleteni na debelih pletilkah, ob strani, ampak bodo pod rokavom počez na sprednji del, hrbet bo daljši kot sprednji del, rob okoli vrata pa bo kot šalovratnik.

TELESNA-VŠAHOJA

Nad 2400 članov Partizana v Postojnskem okraju

V nedeljo je bila v Postojni prva redna letna skupščina okrajnega telovadnega društva »Partizan«. Delegati iz devetih društev, ki zastopajo skupaj nad 2400 članov (lani 600), so temeljito pretresali dosedanje delo ter se porazgovorili o uspehih in težavah. Največji problem je po-manjkanje materialnih sredstev in prostorov za telovadbo. Seveda se je dalo te težave marsikje prebroditi z večjo samoinicativno in ne samo s čakanjem na pomoč.

Na skupščini so poudarili tudi osnovno slabost društva: slabo po-ročanje o delu okrajnemu društvu. Posledica tega je tudi, da o delu društev malo vedo na republiškem centru v Ljubljani, kar seveda društvom samo škoduje.

Po izvolitvi novega odbora, na čelu s predsednikom Jurem, je skupščina sprejela tudi letošnji delovni plan. Med drugim bodo sodelovala društva na akademijah 25. maja, na okrajnem telovadnem in lahkoatlet-skem nastopu, na tekmovanju v košarki, atletiki, namiznem tenisu, šahu, plavanju, jahanju in pri organizaciji primorskega prvenstva na namiznem tenisu.

B. R.

NEKAJ BESED O KOPRSKEM PARTIZANU

Govore, da je koprski Partizan zelo agilen, v čem je ta agilnost pa prazaprav nihče ne ve. Da pa ne bodo nekateri mislili, da so vse skupaj samo govorice, bomo prekinili s trdrovratnim molkom in odsej naprej pogosteje seznanjali naše članstvo, somišljene in prijatelje telovadbe o našem delu, uspehih in, če bo potrebno, tudi o neuspehih.

Zaenkrat moramo povedati, da imamo vse polne roke dela. Zlusti je obremenjen vaditeljski zbor, ki je do zdaj komaj zmogaval številne oddelke. Prav te dni smo to že zavoj nekako premostili, ko je prišel k nam znani telovadni strokovnjak Mišo Strgar, ki nam bo s svojim obširnim znanjem močno pomagal.

Naši oddelki so številčno sicer močni, vendar njihov sestav še vedno ni povsem normalen. Prevelika je razlika v številčnem stanju med oddelki. Glede na starost so oddelki najšibkejši pri članstvu (10 članov in približno toliko članic), nekoliko bolje je pri mladincih (okrog 30 mladincev in mladink), najbolje pa je pri najmlajših — pionirjih, cicibanah in deci. Tega drobiža je toliko, da ga komaj presteješ. Razumljivo je, da se posveča prav tem oddelkom največja pozornost, saj bomo prav z njimi vse zamujeno pravili.

Druga naša velika skrb je pred-

Na letošnjo sezono se moramo bolje pripraviti

(Nadaljevanje s 3. strani)

če bo dotok gostov prevelik. Tudi na to je treba že sedaj misliti. V Portorožu je že vedno nekaj lepih vil, ki so last narodne imovine in v katerih prebivajo uslužbenci. Te vile je treba čimprej preureediti za potrebe turistične sezone in poiskati prebivalcem druga stanovanja. Prav tako bo treba misliti tudi na to, da bodo med sezono tudi privatni oddajali sobe za goste. Vse to je seveda začasna rešitev, kajti v prihodnjih letih bomo morali misliti na postopno gradnjo novih hotelov.

Ob zaključku bi omenil, da bo treba letos tudi bolje organizirati propagando, zlasti v inozemstvu. Iz propagandnih prospektov mora biti jasno razvidna geografska lega teh krajev, klimatski in drugi pogoji, naznačene vse turistične točke, od-daljenost med posameznimi kraji, železniške, avtobusne in pomorske zvezze, cene penzionov, razne ugodnosti, zabavišča in športna igrišča itd. Vse to mora biti okusno pri-rejeno in pregledno. Seveda so razen tega važni še osebni stiki z raznimi tujimi potovalnimi uradi, katere pa naj vzdržujejo ljudje, ki imajo o tem že potrebne izkušnje.

vsem v velikem nesorazmerju telovadcev glede socialnega sestava. To je predvsem pri članih in mladincih. Medtem ko so dijaki in uradniški sloj dobro zastopani, nikakor še nismo mogli prodreti med delavsko in obrtniško mladino.

Ob koncu se bomo pogovorili še o nekem vprašanju, ki ga je treba odločno rešiti. Zvedeli smo namreč, da so nekateri učenci italijanskih šol izrazili željo, da bi tudi oni radi telovadili pri Partizanu. Učitelj pa jih je baje odgovoril, da je telovadba pri Partizanu izključno za slovensko mladino in da je obvezna. Učitelju, ki je dal tak odgovor, bi radi povedali, da ni telovadba pri Partizanu obvezna za nikogar. Še bolj čudna se nam zdi izjava, da je telovadba samo za slovensko mladino, saj jo je dal človek, ki živi v naši coni in pozna napore naše ljudske oblasti, da na vseh področjih utrijujemo bratstvo in enotnost vseh treh narodnosti. Vse naše organizacije so odprte vsemu prebivalstvu, zlasti pa še organizacija, ki nosi ime naših borcev za svobodo — slovenski partizan in italijanskih garibalдинcev. Če učitelj in morda še kdaj drugi tega niso razumeli, potem je to dobro razumela italijanska deca, ki v vse večjem številu vstopa v telovadnico.

— i

'BARBAYANE PRAV!...

Muj duobr znane Grgurjev Juože s Krasa me je uondan povabu, nej pridej ljetos kej h njemu, de je jemu prou dobrou bendimu terana. Z Juožetom se poznava še z unih lje-pih cajtov, ko sa se skep klatla po Galiciji. Juože še dandasne ne muore pozabeta tisteh stareh cajtou, kiu je njegova Žefja znesla in Trst jajca, klobase jen pršute, zdej pej je use naruove, saj prou frdamani, zatu kr muoreju vse doma pojest. Polementou se mi je, da je muogni lani prodat anu kuožu zaradi šuše, zdej je pej muognu še ta druga ubet, če ne bi njegov sin, ki djela in javi, še »uotrujčik« doklad ne duobuk. Taku su muogli tedi drugi narest, zatu kr sen vidu pouhno kuož po vasi. Zdej pej se neč ne čudem, da je muorala država plačat 90 miljuonu preveč otroškeh doklad.

Ku sen Joužetu vošču use najbuljše in sen po bližnicah šeu naprej po Krasu, sen se skuorej ustrašu. Vidi sen an ledi, ki so ku naumni korakali po njivah gor jen dol. Mislu sem si, kaj za anga vraga djelaju ti ledje ponoči na pulji. Stupou sen zraven in prašau. »Dauk bo zdej, kukr pravejo na katastr, jen sen šou, da zmijer sosedove njiive jen mu preštejen trte, zatu kr se mi zdi, da se je komisiji se preci zlagouc.

Ustavu sen se še malu in Senadu-leh, kr me je zanimalu, kaku živijo tam moji znanci. Paurli so, da je njih odbornik strašno vijet gospodarstvenik. Uondan je sklical sestanek, de su lahkum postauli novega mježnarja, kr se je bau, de bi brez mježnarja Senaduole propale. Kdu bi pej pole rešavan djetnu pred šušo in tuočo z zuomenjem in coprijnjami jen jem talou srječu. Pravejo, de su se tisti ki bi muorali kej reč h temu, skrili, da se jem ne bi bilo treba pole zaguvaret pred organizaciju. Muorda pej bo de ta nou mježnar praklicou strjelu z jasnega, ki

Visok poraz umaškega Odreda

V tretjem kolu škopske nogometne poduzeze je pripravilo največje presenečenje moštvo Izole, ki je na svojem igrišču premagalo enega glavnih konkurenntov za prvo mesto umaški Odred z visokim rezultatom 8-0. Izidi dirugih tekem, ki so se končale brez presenečenj, so naslednji: Aurora — Bertonigla 3-0, Proleter — Momjan 7-0, Piran — Buje 5-0 in Umag — Jadran 3-1.

V nedeljo bodo na sporednu naslednjo srečanje (ob 15. umi): v Bertonigli Bertonigla — Izola, v Umagu Odred — Piran, v Kopru Proleter — Buje, v Sv. Jerneju Soline — Umag in v Dekanih Jadran — Aurora.

ŠAH

Na šahovskem prvenstvu gimnazije v Idriji je med 15 udeležencem zmagal Ivan Brovč z 12 točkami. Drugo in tretje mesto si delita. Saško Logar in Srečko Benčina. Zmagovalci je poklonilo šahovsko društvo šahovsko garnituro v spomin na prvo prvenstvo tega zavoda. — V kratkem se bo začel turnir za mladinsko prvenstvo Idrije, na katerem bo sodelovalo 12 najboljih šahistov iz vseh idrijskih šol. L.S.

xxx
Po desetem kolu šahovskega turnirja za prvenstvo Kopra vodi Hribar z 9 točkami (1) pred Šebalem 6 in pol (3), Petrinčičem 6 (2), Klobučarjem 5 in pol (3), Vogričem 5 (3) itd.

Na pokrajinskem šahovskem občnem zboru za Primorsko, ki je bil v Sežani, so med drugim sklenili posvetiti posebno pozornost razvoju šaha med pionirji. Po gimnazijah in šolah bodo organizirali šahovske krožke in tekmovanja. Z novimi vrstami mladih šahistov bo šah na Primorskem dobil vse širšo osnovno kot doslej.

Na občnem zboru so prav tako sklenili organizirati številne moštvene šahovske turnirje.

bo takim odbornikom u pamet posvetla.

Krašecou sen se hmali naveličou, sturopu sen u Šežani na antebus. Na rižanskem bloku njesm marou čakat usel ledi, zatu sen jo kar na kurto udar u k. Sv. Antoniu — ne k svetniki, kr ga ne obrajtam taku, kukr ga kašne ženske, ki mu znosijo use parklje, uhlje in druge svinjarje — sonu sen u uoštanju jen duobu tam presetnika SIAU »Taku sem rjeveš zaposlen« mi je začnu tarmat, »de se sestnka nisem muogu sklicat več ku dvakrat u dvjeh ljetech.« Ku mi je taku jejskou, sen zvjetu, de ga jema njegova žena strašnu rada. Pršla je jen ga obmetavala z usjenim mnogočem ljepljivim besjedam. »Buhabvari,« sen si mislu, »de bi me moja Jeca taku hval'la.« Zgebu bi pr ledjeh ves krdiht. »Slišoun sen tedi, de jemaju šaldju pridnega oštirja, ki je u anem mesecu napravu nad 20.000 kumulacije. Ledje praveju temu po domače zguba. Jest se na take stvari ne razumen preveč, vem pej, de kumulacija jeno zguba nješta za vkep. Ledje tedi praveju, de taku ne bo šlo naprej.

U Bertokih sen se ustavau u zadržnem dome. Tam so čakali na sestanek za ta mlade. Muoj duobr znane s Kopra me je povabu na partidu briškole. Dej ann, dej drugu, sva jegrala dupondan. Sej je bla nedjela, jen sen utjegnu. Karte so blebove jen je šlo lepu od ruk. Mislu sen si, de je buljše, če se tam najogram, kr u Fratelanci u Kopri ti ne daju kart, če ni dopje na mizi. Zraven sen pa gledou, če je muorda kašen časnik na mizi, da bi ledje usej mene brali, pej ga mi blo. Segurno zadruža rajši kupava karte u Trsti, ku de bi kupla kej časopisu.

Taku sen si mislu še, ku sen šou po puoti pruti Kopri. Tam pr kmetiški šali me je ustavu an djelouc jen ma je rjeku, de ga bujo preduciralic na poshestvu uod šule. De

RADIO · OGLASI · OBJAVE

Najvažnejši sporedi od 21. marca do 27. marca 1953
SOBOTA, 21. III.: 13.45 Lahka glasba in objave; 14.30 Jezikovni pogovori Jožeta Pahorja; 18.15 ritmične popevke; 18.30 Morja široka cesta: 19.00 Večerne vesti; 21.00 Radijski roman: Nexo »Sirota Stina«; 21.30 Obilo zabave ob koncu tedna;

UGANITE

koliko prebivalcev bodo ob popisu prebivalstva dne 31. marca 1953 našeli v sežanskem okraju.

Za orientacijo nekaj števil:

Po podatkih popisa iz leta 1948. je bilo na današnjem področju OLO Sežana skupaj 33.247 prebivalcev. Od teh 16.149 moških in 17.098 žensk.

Upoštevajte, da je v letih 1948—1950 odšlo iz okraja precej delovne sile v industrijske centre.

Za rešitve, ki se bodo najbolj približale rezultatu popisa, razpisujemo naslednje tri

NAGRADE

v skupnem znesku 5000 dinarjev

1. za skupno število prebivalstva din 2000
2. za število moških din 1500
3. za število žensk din 1500

Odgovore pošljite na dopisnici do 3. aprila 1953. Okrajni komisiji za popis prebivalstva pri OLO Sežana — Sežana

Nagrada bodo izplačane 15 dni po uradnem popisu.

Okradna komisija za popis prebivalstva OLO Sežana

22.00 Od sobote do sobote. — NEDELJA, 22. III.: 8.30 Za naše kmetovalec, 9.00 Mladinska oddaja: Kec, pravljica iz slovenskih gora: 13.45 Glasba po željah; 15.00 Z mikrofonom med našim ljudstvom: Istrska obala vabi...; 15.20 »Po polju pa rožice cvetljajo... Spored domačih pesmi; 15.40 Zabavni orkestri: 16.30 Slašna igra: Jurčič — »Sosedov sin«, Izvaja RIS Ljubljana: 18.30 Slovenska pesem ob slovenskem Jadranu; 19.00 Večerne vesti. — PONEDELJEK, 23. III.: 11.00 Igra orkester JLA iz Portorož p. v. J. Jankovič; 11.30 Žena in dom; 13.45 Lahka glasba in objave: 14.30 L športnega sveta; 18.15 Melodični kovač: Pisani spored zabavnih melodij; 19.00 Večerne vesti. — TOREK, 24. III.: 13.45 Lahka glasba in objave; 14.30 Strani naše zgodovine; 18.15 Ritmi za klavir; 18.30 Jezikovni pogovori; 18.40 Koncert orkestra »Tamburica« iz Pittsburgha; 19.00 Večerne vesti; 20.00 G. Puccini: »La Bohème« opera v 4 slikah; 22.00 Razvedrimo se s plesom. —

NOVO PODJETJE

»ELETROKROM«

Postojna, Tržaška cesta [Vojkova] 13

po konkurenčnih cenah popravlja radioaparate, ojačevalce in vše vrste električnih apara ov

ZNIŽANE CENE!

TRGOVSKO PODJETJE PIRAN

Vam nudi bogato izbiro čevljev po znižanih cenah samo do 25. marca. ■ POHITITE!

O VESTILO

V nedeljo, dne 22. marca 1953 se izvrši v električnem omrežju Jugoslovanske cone STO prehod od do-sedanja frekvence 42 Hz na frek-venco 50 Hz. Tehnično izvede prehod frekvence podjetje »Elite«, Izola.

Področje trafostanj Koper—De-kani zadrži začasno dosedanje fre-kvenco, toda ne dalje od dveh me-secev.

OBJAVA

Interesenti, ki želijo, da se jim vključi v hišno uporabo industrijski tok in namesti industrijski števec, naj izvrši pismeno prijavo na Komunalne odseke pri mestih Koper, Izola in Piran. Prijave bodo reševali odseki za komunaše pri mestih Ko-per, Izola in Piran do meseca junija 1953.

Svet za gospodarstvo OLO komunale.

KNJIGOVODKINJA s trgovsko akademijo in šestletno prakso, išče službo pri večjem podjetju v Kopru ali v bližini Kopra. Naslov v upravi lista.

ŽENSKO SPORTNO KOLO k.u.p.i.m. Marušič, Ljubljana, Obrtniška 4.

MALA DRUŽINA bi sprejela v službo vdovo ali samsko, zdravo in zanesljivo gospodinjo, staro ob 48 do 55 let. Ponudbe na upravo lista pod »Dobra gospodin